

ΛΥΤΡΩΜΟΣ

ΧΕΙΜΩΝΑΣ

(Ευλογραφία Μάξ Ούνολντ)

— ΛΥΤΡΩΜΟΣ —

ΜΗΝΙΑΤΙΚΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ Χρονιάτικη Δραχ. 50

» Έξαμηνιαία » 25

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ Χρονιάτικη Δολλ. 1

Έπιστολές ἐμβάσματα ΓΙΑΓΚΟΝ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΝ Ἱερά οδός 47 Ἀθήνα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ὁ «ΛΥΤΡΩΜΟΣ»: Μὲ νέες δυνάμεις.

Κ. Κοφινιώτη: Μάνα μὴν κλαῖς (ποίημα).

Α. Τολστόϊ: Ὁ καταραμένος ἐρημίτης.

Λυτρωμικοῦ: Τὸ θέλει (ποίημα).

Α. Ξανθοῦ: Μιὰ νύχτα ἀγωνίας τοῦ κύρ' Ἀναξαγόρα Πλουτῆ (διήγημα).

Ζώρζ Ντυαμέλ: Ἡ ἀποστολὴ τοῦ ποιητῆ (μελέτη).

Ὁρ. Λάσκου: Ὑστερ' ἀπὸ τῆ μάχη (ποίημα).

Γ. Μ. Πολιτάρχη: Στὸν ὀλόφωτο δρόμο (διήγημα).

Γ. Σκιαθίτη: Ἀντάρτες (ποίημα).

Μ. Ρ.: Ἡ Ὀχτωβριανὴ Ἐπανάσταση (μελέτη).

Ἀγκαθάγγελου: Δοξαστικὸν (σάτυρα).

ΚΡΙΤΙΚΗ ΘΕΑΤΡΟΥ

Κ. Γεωργίου: Ἡ χειμερινὴ περίοδος.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΥ

Γ. Μυλωνογιάννη: Ὁρεσ Ἀγάπης (Σοφ. Μαυροειδῆ Παπαδάκ).

Τὸ σταφιδόψωμο καὶ τὰ ὀδοφράγματα (Στ. Τσιακίρη),

Γ. Δημητριάδη: Λειτουργίες (Κ. Ἀργύρη).

Σημειώματα, ἀλληλογραφία κλπ.

ΛΥΤΡΩΜΟΣ

ΧΡΟΝΙΑ Α΄. — ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 7

ΑΘΗΝΑ—ΔΕΚΕΜΒΡΗΣ 1933

ΜΗΝΙΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΑΡΙΣΤΕΡΗΣ ΔΙΑΝΟΗΣΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΑΧΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΓΡΑΦΕΙΑ:

ΙΕΡΑ ΟΔΟΣ 47

ΜΕ ΝΕΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

Μὲ τὸ προηγούμενόν μας φύλλον, συμπληρώθηκε μιὰ ἐξαμηνία ἀπὸ τὴν ἔκδοσή μας. Ξαναθυμίζουμε τὸ ἱστορικὸ τῆς ἔκδοσης τοῦ «Λυτρωμοῦ». Εἴμαστε τότε μιὰ ομάδα νέων διανοουμένων ἰδεολόγων, ποὺ βλέποντας τὴν ἀνάγκη νὰ ἐργαστοῦμε ἀνάλογα μὲ τὶς δυνάμεις μας γιὰ τὸ μεγάλο ἰδανικὸ τῆς ζωῆς μας, τὸ λυτρωμὸ ἀπ' τὴ σκλαβιά, ἀποφασίσαμε νὰ καταπιαστοῦμε σ' ἓνα τέτοιο ἔργο—δύσκολο ἀπὸ κάθε ἄποψη— ὅπως ἦταν ἡ ἔκδοση ἑνὸς περιοδικοῦ σὰν τὸ «Λυτρωμὸ».

Ἐβγαῖναν τότε στὴν Ἀθήνα, ἄλλα τρία-τέσσερα μηνιαῖα περιοδικά, ποὺ αὐτορεκλαμαρίζονταν γιὰ περιοδικὰ τῶν νέων, μὲ δῆθεν ἀρχὲς καὶ κατευθύνσεις, ποὺ δὲν τοὺς χρησίμευαν γιὰ τίποτ' ἄλλο, παρὰ γιὰ μαντύας, γιὰ λεοντὴ—κατὰ τὸ γνωστὸ μῦθο—τῶν ὑπέρμετρων φιλοδοξιῶν τους καὶ τῆς φασιστικῆς τοῦς ἰδεολογίας, ἂν ὁ ἐγκληματικὸς φασισμὸς μπορεῖ νὰ λογαριαστεῖ γιὰ ἰδεολογία.

Ἦταν ὀλοφάνερο, πὼς ἔλειπε ἓνα περιοδικὸ πραγματικὰ τῶν νέων, ποὺ νὰ ἀνήκει σ' αὐτοὺς, νὰ ἀπηχεῖ καὶ νὰ παρουσιάζει τὶς ἰδέες καὶ τὶς δημιουργίες τους, μὲ μιὰ λέξη ἓνα περιοδικὸ φιλολογικὸ καὶ ἰδεολογικὸ, ποὺ ν' ἀγωνιστεῖ στὸ πνευματικὸ ἐπίπεδο καὶ ἀνάλογα μὲ τὴ δυναμικότητά του, γιὰ τὸ λυτρωμὸ, γιὰ τὸ ξεσκλάβωμα, τὸ πνευματικὸ, τὸ ἠθικὸ καὶ τὸ ὕλικὸ ξεσκλάβωμα ὄλων τῶν καταπιεζόμενων, ἀπ' τὰ αἰσχρὰ κι' ἀνήθικα δεσμὰ τῆς σημερινῆς κοινωνίας.

Ἐμεῖς, ἔχοντας τὸν ἐνθουσιασμὸ καὶ τὴν πίστη τῆς νιότης μας, νοιώθοντας μέσα μας τὴν ἱερὴ φλόγα τῆς ζωντανῆς τέχνης νὰ μᾶς θερμαίνει, ἀγανακτισμένοι κι' ἐπανασιατημένοι ἀπ' τὴν ἀδικία καὶ τὸ βούρκο ποὺ βασιλεύει γύρω μας καὶ ποὺ οἱ ἀναθυμιάσεις τους μᾶς ἔκοβαν τὴν ἀνασείμια, ἐπροχωρήσαμε σταθερὰ, σὰν τίμοι ἀγωνιστές, στὸ μεγάλο ἔργο τῆς ἔκδοσής του.

Τώρα ποὺ συμπληρώθηκε μιὰ ἐξαμηνία ἀπὸ τότες, ἡ συγκίνησή μας γιὰ τὴν ἐκπλήρωση τοῦ σκοποῦ μας εἶναι ἄμετρη. Τὰ ἐνθουσιαστικὰ γράμματα, ποὺ λάβαμε ἀπ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα, ἡ ἠθικὴ ἐνίσχυση ὄλων τῶν νέων ποὺ τὸ κήρυγμα τοῦ «Λυτρωμοῦ» πραγματικὰ τοὺς ἐνθουσίασε, ὅλα αὐτὰ μᾶς ἔπεισαν πὼς ἡ ἔκδοση τοῦ «Λυτρωμοῦ» ἐπιβαλόταν ἀπόλυτα ἀπὸ μὴ ἀνάγκη γενικώτερη καὶ καθολικώτερη.

Ὁ λυτρωμὸς ἀπ' τὴν ἀδικὴ σκλαβιά καὶ τὴν πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ ρουτίνα, ὅπου ἀνήμποροι καὶ μοιραῖοι, χωρισμένοι ὅλοι παραδέρναμε, ἦταν ἓνα κήρυγμα ἀναγκαῖο, γι' αὐτὸ κι' ὅλας βρῆκε τὴν ἀπῆχηση ποὺ ἔπρεπε. Τὸ λέμε ξανά. Ἡ ἠθικὴ μας ἱκανοποίηση γι' αὐτὸ, εἶναι ἄμετρη. Ἡ συγ-

κίνησή μας δικαιολογημένη. Ἡ χαρά μας, σὰν εἰλικρινεῖς ἀγωνιστὲς ποὺ βλέπουνε τὸ ἔργο τους νὰ προχωρᾷ πάντα μπροστά, μᾶς δυναμώνει καὶ μᾶς ἐμψυχώνει νὰ συνεχίσουμε μὲ τὸν ἴδιο ἐνθουσιασμό, μὲ τὴν ἴδια πίστη καὶ ἀφοσίωση τὸν ἀγῶνα μας. Νέες δυνάμεις νοιώθουμε νὰ ξεπηδᾶνε ἀπὸ μέσα μας. Καὶ μὲ τίς νέες αὐτὲς δυνάμεις, ξεκινᾶμε σήμερα γιὰ τὴ συνέχιση καὶ τὴν ἀποπεράτωση τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἔργου ποὺ ἀναλάβαμε, καλώντας σύγχρονα καὶ κάθε συνειδητὸ διανοούμενο, ποὺ διαπνέεται ἀπ' τὴν ἴδια πίστη καὶ τὴν ἴδιαν ὁρμὴ μὲ μᾶς, νὰ μᾶς ἐνισχύσει σ' αὐτό.

Ο ΛΥΤΡΩΜΟΣ,,

ΜΑΝΑ ΜΗΝ ΚΛΑΙΣ...

Μάνα μὴν κλαῖς...μὴν πνίγεσαι στὰ δάκρυα.
γιὰ τὰ κουρέλια ποὺ μᾶς σκέπασαν σὰν μνηῆμα.
Ἄλλα θὰ δεῖς μιὰ μέρα θὰ περάσουνε...
Θὰ μᾶς δροσίσει μιὰ βραδυὰ καὶ μᾶς τὸ κῆμα...

ὦ! Τὴ δικιά σου λύπη τὴν αἰσθάνονται
ἐκατομμύρια μανάδες πεινασμένες...
Ἄνεργοι γιοὶ πεθαίνουνε παράλυτοι,
μὰ μὲ Ἰδέες σὰν σπαθιὰ ἀκονισμένες...

Στὰ πόδια τῶν ἀστῶν μὴν πέφτεις, μάνα μου...
Αὐτοὶ γι' ἀπόκριση στὸν πόνο σου γελοῦνε...
Τὴν ἡθικὴ τόσο φτηνὰ τὴν παζαρεύουνε,
γιὰ τὸ χρυσάφι καὶ τὴν μάνα τους πουλοῦνε...

Μὴ σὲ μεθοῦν οἱ «θρησκес!» προκηρύξεις τους
Φθάνει. Τὰ νεῦρα τόνωσεν ὁ πόνος.
Πυρκαῖὰ τὸ μῖσος καίει μέσ' στὶς φλέβες μου.
Μ' ἀκολουθοῦν πολλοί. Δὲν εἶμαι μόνος.

Εὐπνησαν οἱ νεκροὶ ἀπὸ τοὺς τάφους τους,
Σήκωσαν τὸ κεφάλι οἱ σκλαβωμένοι.
Τὴ δυνάμη τους νοιώσανε οἱ ἄνθρωποι:
«Νὰ ζεῖ κανεῖς, ἢ νὰ πεθαίνει...»

Μὴ σὲ πτοοῦν ἡ φυλακὲς, τὰ κάτεργα,
οἱ Σταυρωτῆδες, τὰ κλόμπς, οἱ ἀστυνόμοι.
Μέσ' στὸ βαθὺ σκοτάδι ποὺ βρισκόμαστε,
θὰ πέσουν πτώματα, νεκροὶ οἱ Νόμοι.

Κ' ἔτσι στὸ σπῖτι, στὸ φτωχὸ τὸ σπῖτι μας,
ποῦ ἡ σκληρὴ μιζέρια τὸ σκεπάζει,
θάρθει τὸ φῶς ποὺ χρόνια μᾶς ἀπὸ στέρησε
Ἡ γῆς αὐτὴ, ποὺ φλόγες μίσους βγάζει...

Μὴν κλαῖς, μανοῦλα μεσ' σ' αὐτὴ τὴν ἄβυσσο,
καὶ μὴν ματώνεις ἔτσι τὴν καρδιά μου.
Γίνου κι' ἐσὺ σκληρὴ στὴ δυστυχία μας
καὶ σμίξε τὴ γροθιά σου, στὴ γροθιά μου.

Σήμωσε μάνα μου, τὸ χέρι σου μὲ δύναμι,
ὄχι γιὰ νὰ προσευχηθεῖς, μὰ νὰ γκρεμήσεις...
Γίνου μιὰ Κλάρα Τσέτικιν, μιὰ συντρόφισσα,
ποὺ τὸ χαμένο μου πατέρα θὰ ἐκδικήσεις...

ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΦΙΝΙΩΤΗΣ

Ο ΚΑΤΑΡΑΜΕΝΟΣ ΕΡΗΜΙΤΗΣ

ΛΕΩΝ ΤΟΛΣΤΟΙ΄

(Συνέχεια από τὸ προηγούμενο)

Ἀπάνηση τοῦ Μητροπολίτη Ἀντόνυ
σὴν κυρία κ. μησα Σοφίαν Ἀνδρέ-
γεβνα. «Λετσί»

Δὲν εἶναι καθόλου «φριχτὸ» πράγμα ἢ κοινοποίησι ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τοῦ ἀφορισμοῦ τοῦ συζύγου σας. «Φριχτὸ» εἶναι ἐκεῖνο πὸν κάνει αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἀπαρνούμενος τὴν πίστιν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, υἱὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, Λυτρωτὴν καὶ Σωτῆρα μας. Ἐπρεπε λοιπὸν ἐναντίον αὐτοῦ νὰ ἀγανακτήσετε.

Ὁ σύζυγός σας, χωρὶς ἀμφιβολία, «χάνεται» ὄχι ἐξ αἰτίας ἐνὸς κομματιοῦ χαρτιοῦ τυπωμένου, ἀλλὰ γιατί παραστράτισε ἀπὸ τὴν πηγὴ τῆς αἰώνιας ζωῆς.

Γιὰ ἕναν χριστιανό, ζωὴ χωρὶς τὸν Χριστόν, εἶναι ἀκατανόητη, σύμφωνα μὲ τὴν Γραφήν:

«Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· καὶ ὁ μὴ πιστεύων εἰς αὐτὸν δὲν θέλει ἴδει τὴν ζωὴν, καὶ ὁ θυμὸς τοῦ κυρίου μένει ἐν αὐτῷ».

(Ἰωάννης III 36).

Ἡ Ἐκκλησία ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀνθρώπους, πὸν πιστεύουνε στὸν Χριστόν, ἢ Ἐκκλησία στὴν ὁποία καὶ σεῖς ἢ ἴδια νομίζετε πὸς ἀνήκετε· καὶ γι' αὐτοὺς πὸν πιστεύουνε, γιὰ τὰ μέλη της, ἢ Ἐκκλησία εὐλογεῖ στὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ὅλες τίς στιγμές, τίς ἐπισημότερες τοῦλάχιστον, τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς: γέννηση, γάμο, θάνατον κ.τ.λ. Ἀλλὰ ποτὲ δὲν κάνει καὶ ποτὲ δὲν μπορεῖ νὰ κάνει τὸ ἴδιο γι' αὐτοὺς πὸν δὲν πιστεύουνε, τοὺς ἀσεβεῖς, αὐτοὺς πὸν βλαστημοῦνε τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, τοὺς ἀδιάφορους, πὸν δὲ θέλουνε νὰ παρουν ἀπ' αὐτὴν μῆτε εὐχὴ, μῆτε εὐλογία, καὶ γενικὰ τὰ μὴ μέλη της.

Γι' αὐτὸ, τὸ διάταγμα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, δὲν εἶναι καθόλου ἀκατανόητο. Ἀπ' ἐναντίας εἶναι «καθαρόν», ὅπως τὸ φῶς, καὶ μῆτε ὁ νόμος τῆς ἀγάπης, μῆτε ὁ νόμος τῆς συγγνώμης παραβιάστηκε μ' αὐτὸ τὸ διάταγμα. Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀπειρη, μὰ παρ' ὅλα αὐτὰ δὲν συγχωρεῖ παντοῦ καὶ πάντοτε: «Ὅστις ὠμίλησεν ἐναντίον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δὲν θὰ συγχωρηθῇ μῆτε εἰς τὸν παρόντα, μῆτε εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα.» (Ματθ. XII 32).

Ὁ Θεὸς ζητεῖ πάντοτε τὸν ἄνθρωπο μὲ τὴν ἀγάπη του, ἀλλὰ καμμιὰ φορά ὁ ἄνθρωπος ἀποφεύγει τὸ πρόσωπο τοῦ Θεοῦ, μὴ θέλοντας νὰ πάει νὰ συναντήσῃ τὴν ἀγάπη αὐτή, καὶ γι' αὐτὸ χάνεται.

Ὁ Χριστὸς παρακάλεσε ἀπὸ τὸ σταυρὸ γιὰ τοὺς ἐχθρούς του· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος στὴν προσευχή του, εἶπε πικρὰ λόγια γιὰ τὴ χαμένη ἀγάπη του. (Ἰωάννης XVII 12).

Ἐγὼσὼ ὁ ἄνδρας σας ζεῖ, κανένας δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ πεῖ πὸς ἐχάθηκε ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴ μεριά ὅμως εἶναι ἀπόλυτα ἀληθινὸ πὸς ἀπαρνήθηκε τὴν Ἐκκλησία καὶ δὲν ἀποτελεῖ πὰ μέρους αὐτῆς, ἐνόσω δὲν μετανοήσῃ καὶ δὲν ἐνωθῇ μὲ αὐτήν.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, μὲ τὸ νὰ τὰ λέει αὐτὰ στὸ διάγγελμά της, δὲν ἔκανε τίποτ' ἄλλο, παρὰ ἐβεβίωσε ἕνα γεγονός. Ἐπομένως μόνον αὐτοὶ πὸν δὲν ξέρουν τί κάνουν, μποροῦν νὰ ἀγανακτήσουν ἐναντίον της.

Ἀπὸ ὅλο τὸν κόσμον σὰς ἐκφράζουν συμπάθειες. Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα δὲν μὲ ἐκπλήττει καθόλου· ἀλλὰ νομίζω ὅτι σ' αὐτὸ δὲν ὑπάρχει τίποτα, πὸν νὰ μπορεῖ

νὰ σὰς παρηγορήσει. Ὑπάρχει «δόξα τοῦ ἀνθρώπου, καὶ δόξα τοῦ Θεοῦ». Ἀλλὰ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ αὐτὸς ὁ λόγος σὰς ἐδιδάχθη διὰ τοῦ Εὐαγγελίου. (Πέτρος I 24).

Ὅταν, τὸν περασμένο χρόνο, οἱ ἐφημερίδες γράψανε γιὰ τὴν ἀρρώστεια τοῦ κόμητα, πολλοὶ παπάδες σκεφτήκανε ἂν ἐπιτρέπεται νὰ τοῦ γίνει χριστιανικὴ κηδεία, ἀφοῦ μόνος του ἐξαιρέθηκε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία. Πολλὲς τέτοιες ἐρωτήσεις ἐπροτάθησαν στὴν Ἱερὰ Σύνοδο, ἢ ὁποία, γιὰ ὁδηγία τῶν παπάδων, τοὺς ἔδωσε μυστικά, τὴ μὴν δυνατὴ ἀπάντησι: «Ὅχι, ἂν ἀποθάνει προτοῦ νὰ ἐπαναλάβῃ τίς σχέσεις του μὲ τὴν Ἐκκλησία». Ἐπομένως δὲν ὑπάρχει πουθενὰ καμμιὰ ἀπειλὴ γιὰ κανένα, καὶ δὲν πιστεύω νὰ βρεθῇ παπᾶς, ὅσο καὶ νάσαι ἐλάχιστο νομοταγῆς, πὸν θ' ἀποφάσιζε νὰ κηδέψει τὸν κόμητα χριστιανικά.

Καὶ ἂν ἀκόμα τοῦ γινότανε τέτοια κηδεία, θὰ ἀποτελοῦσε τοῦτο κακοῦργα βεβήλωσι ἀγίας τελετῆς· καὶ γιατί ὅμως νὰ γίνει αὐτὸ, ἀφοῦ αὐτὸς ὁ ἴδιος δὲν θέλει χριστιανικὴ κηδεία;

Ἄν ἐσεῖς—πρόσωπο ζωντανὸ—θέλετε νὰ θεωρεῖσθε μέλος τῆς Ἐκκλησίας, καὶ πραγματικὰ Ἐκκλησία εἶναι ἔνωσις ζώντων ἐν ὀνόματι τοῦ ζῶντος Θεοῦ, τότε ἢ γνωμοδοτήσῃ σας, ὅτι κατὰ τὴν ἰδέα σας «Ἐκκλησία» εἶναι μὰ ἀφηρημένη σύλληψη, πέφτει μοναχὴ της, καὶ τοῦ κάκου κατηγορεῖτε τοὺς λειτουργοὺς τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴν «κακία» καὶ τὸν «ἐκβιασμό» τοῦ ὑπερτατοῦ νόμου τῆς ἀγάπης, πὸν διατάχθηκε ἀπὸ τὸν Χριστόν.

Στὴν πράξι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, δὲν γίνεται καμμιὰ βεβήλωσι τοῦ νόμου τούτου. Ἀπ' ἐναντίας εἶναι «πράξι ἀγάπης» καὶ πράξι μὲ τὴν ὁποία προσκαλεῖται ὁ σύζυγός σας νὰ ξαναγορίσει στὴν Ἐκκλησία, καὶ συνιστάται τοῖς πιστοῖς νὰ προσυχηθοῦν ὑπὲρ αὐτοῦ.

Ὅσο γιὰ τοὺς Ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας, τοὺς συνιστᾷ ὁ Θεὸς καὶ ὄχι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι τοὺς ἐαυτοὺς των, ὅπως νομίζετε πὸς κάνουν μὲ τὴν ὑπερηφάνειά τους.

Φέρουν μίτρες καὶ ἀστέρες στολισμένους μὲ διαμάντια, αὐτὸ ὅμως δὲν ἔχει καμμιὰ σχέση μὲ τὴν ὑπηρεσία τους, στὴν ὁποία ἔμειναν πάντα τοιμένες, ντυμένοι μὲ κορόβια, καταδικωμένοι καὶ κατατρεχόμενοι, θὰ μείνουν καὶ πάλι οἱ ἴδιοι, ὅσο καὶ ἂν τοὺς κατηγορήσουν, μὲ ὅσους περιφρονητικοὺς λόγους καὶ ἂν τοὺς περιλοῦσουν.

Τελειῶνω τὴν ἐπιστολή μου αὐτή, ζῆ ὄντας συγγώμη γιατί ἀργησα νὰ σὰς ἀπαντήσω.

Ἀφῆκα ἐπίτηδες νὰ περάσει ἢ πρώτη «δξύτητα» τῆς ὁδύνης σας. Ὁ Θεὸς νὰ σὰς εὐλογήσῃ, νὰ σὰς φυλάει καὶ νὰ συχωρέσει τὸν ἄνδρα σας.

16 Μαρτίου 1901

ANTONY

Μητροπολίτης Ἁγίας Πετρούπολεως

Πρὸς τὸν κ. Εἰσαγγελετὴς Ἱερᾶ, Συνέδου Κωνσταντινῶν Π. Π. Προβίτς Ποπιερονόστσε».

Εἶσθε ὁ ἀρχηγὸς τῆς προνομιούχας τάξης, πὸν ὀνομάζεται «ὀρθόδοξος Ρωσικὸς κλήρος» καὶ διευθύνετε τίς καλούμενες «χριστιανικὲς» πράξεις.

Μὰ ἀπ' τίς τελευταῖες πράξεις σας, ἦταν ὁ ἀφορισμὸς τοῦ Λ. Τολστόϊ, πρᾶγμα πὸν ἐπροκάλεσε θόρυβο τόσο μεγάλο καὶ τόσο λίγο κολακευτικὸ γιὰ σὰς, στὴ Ρωσία καὶ στὸ ἔξωτερικόν.

Ὅπως καταλαβαίνετε σεῖς τὴν Ἐκκλησία, ἐνεργήσατε λογικά, ἂν καὶ τὸ ἔργο σας ὄχι μόνον δὲν ἔβλαψε τὸν Λ. Τολστόϊ, ἀλλὰ τοῦ προσέφερε καὶ μεγάλη ὑπηρεσία· ἐννοῶ τὴν συμπάθεια τοῦ κάθε δίκαιου ἀνθρώπου.

Ἀκόμα, κάθε ἀνθρώπος ἐλεύθερος καὶ φίλος τῆς ἐλευτερίας, δὲν ἐπιθυμεῖ παρὰ νὰ φέρεσθε ὅπως φερθήκατε, ἀπαλλάσσοντας αὐτὸν ἀπὸ πλῆθος διατυπώσεις, τίς ὁποῖες ἢ κυβερνητικὴ Ἐκκλησία ἐπιβάλλει στοὺς πιστοὺς της, στὴ ζωὴ καὶ μετὰ τὸ θάνατό τους.

Ταυτόχρονα, μὲ τὸ μέτρο σας αὐτὸ, τὸ ὁποῖον ἐλάβατε ἐναντίον τοῦ Λ. Τολστόϊ, ἐδείξατε καὶ πάλι μὲ ποιά χονδροειδῆ καὶ ἱερόσυλα μέσα, σεῖς καὶ οἱ ἀκόλουθοί σας συνδέεσθε μὲ τὸ Χριστι-

ανισμό, τὴ θρησκομανία σας, τὴ μεγάλη σας ὑποκρισία· γιατί δὲν εἶνε πιά μυστικό τὸ ὅτι με τὸν ἀφορισμὸ θελήσατε νὰ μετριάσετε τὴν ἐμπιστοσύνη τῶν λαϊκῶν μαζῶν στὸν αὐθεντικό λόγο τοῦ Α. Τολστόϊ.

Μὲ τὴν ἐπιστολή της, ἡ κόμησσα Τολστόϊ, σᾶς ἔδειξε θανμάσια τὴν πράξη σας με τὴν ἀληθινή της ὄψη, καὶ δὲν ἔχω νὰ προσθέσω τίποτα στοὺς λόγους της· σᾶς εἶπε τι αἰσθάνεται σὺν πιστεύουσα καὶ σὺν πλησιέστερη συγγενῆς τοῦ κόμητα.

Ἐπειδὴ καὶ ἐγὼ εἶμαι συγγενῆς του καὶ ἕνας ἀπὸ κείνους γιὰ τοὺς ὁποίους μιλάει τὸ διάταγμα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐθεώρησα καθήκον μου νὰ δηλώσω ἀπερίφραστα πὼς δὲν θὰ πλησιάσω κανένα Μητροπολίτη ἢ Ἀρχιεπίσκοπο γιὰ νὰ ζητήσω τὴ «σωτηρία» τοῦ Α. Τολστόϊ, μὴ θέλοντας νὰ ἔχω καμμιά σχέση με φανατικούς ὅπως εἶσθε καὶ μ' ὄλες μου τις δυνάμεις θὰ προσπαθῶ νὰ δείξω στὸν κόσμον τὴ χονδροειδῆ αὐτὴ ἀπάτη, μέσα στὴν ὁποία ὅλοι σας οἱ λεγόμενοι «λειτουργοὶ» τῆς ἐκκλησίας, τὸν ἔχετε δεμένο καὶ τὸν διατηρεῖτε.

Οἱ ἄνθρωποι τῆς συντεχνίας σας εἶναι τόσο συνειδητέονοι στὴ δύναμη αὐτῆ, ὥστε δὲν σκέπτονται πὼς τὸ κράτος των μπορεῖ νὰ ἔχει τέλος. Ὅλοι οἱ δυνάστες σκεφτήκανε ἔτσι γιὰ τὴν ἐλευθερία τοῦ πνεύματος τῶν λαῶν· σήμερα ὅμως ἡ ἱστορία μιλάει γι' αὐτοὺς τοὺς δυνάστες με φρίκη καὶ ἀποστροφή.

Μὲ μεγάλην ἐπιμέλεια κρύβετε τὸ ρόλο πού εἰπαίξατε σὺν κύριος ὑποκινητῆς διαφόρων πράξεων, με τὸ νὰ ἐνεργήσετε πάντοτε πίσω ἀπ' τὸ πρόσχημα τῆς «αὐτοκρατορικῆς διαταγῆς». Εὐτυχῶς ὅμως, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν πού βλέπουν καθαρὰ τὰ πράγματα αὐξάνει σ' ὄλες τις τάξεις τῆς κοινωνίας καὶ ἐγὼ εἶμαι ἀπὸ κείνους, πού μπόρεσαν νὰ ἰδοῦν τοὺς καρποὺς τῶν πράξεων σας καὶ νὰ τις καταλάβω ἀρετὰ.

Ὅταν ὑπηρετοῦσα στὸν Καύκασο—τὸν τόπο αὐτὸ τῆς ἔξορίας ὄλων τῶν σχισματικῶν Ρώσων—εἶδα τὰ κακὰ ἀποτελέσματα τῶν σκληρῶν καταπιέσεων,

πού γινόντουσαν κατὰ διαταγὴ σας, καταπιέσεων τις ὁποῖες καὶ αὐτὲς ἀκόμα οἱ ἀρχὲς τοῦ Καυκάσου, οἱ μὴ φημιζόμενες καὶ τόσο πολλὴ γιὰ φιланθρωπία, ἐθεωροῦσαν «μὴ ἐκτελέσιμες».

Εἶδα δεκάδες οἰκογενειῶν σχισματικῶν, τὰ καλύτερα στοιχεῖα τοῦ χωρικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ρωσίας, φίλους τῆς ἐργασίας, ἐγκρατεῖς, τίμιους, νὰ ἐξορίζονται σὲ μέρη ἀγρία καὶ νὰ υποχρεώνονται νὰ ζήσουν κάτω ἀπὸ τόσο ἀσχημὲς συνθῆκες, ὥστε οἱ θάνατοι νὰ μετριοῦνται κατὰ ἑκατοντάδες.

Τὰ ὄργανά σας, κατὰ τὸ παραδείγμα τοῦ μισιονάριου Σκόρτσεφ, με τὸ γνωστό τους «κυνισμό» ἔλεγον στοὺς δυστυχισμένους αὐτοὺς: «μὲ τὴν πείνα θὰ καταπεισθῆτε καὶ θὰ υποκύψετε». Κι' ὅλα αὐτὰ ἐγινόντουσαν ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ καὶ πρὸς δόξαν τῆς Ὀρθοδοξίας.

Εἶναι πιθανό, με τὸ νὰ βασανίζετε ἄνθρώπους ἀνυπεράσπιστους, ὅπως οἱ ἱεροεξεταστὲς τοῦ Μεσαίωνα, νὰ παρηγορεῖσθε με τὴ σκέψη πὼς «σώζετε τις ψυχές των» καὶ στὴν περίπτωση αὐτῆ θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ σᾶς συχωρέσει ἕνα μέρος τοῦλάχιστον ἀπὸ τὰ κακοεργήματά σας, ἂν τὰ ἐκάνετε με τὴν εὐθύτητα καὶ τὸ θάρρος τῆς γνώμης τῶν παλαιῶν ἱεροεξεταστῶν. Σεῖς ὅμως ἐροφυλαγόσατε ἀπὸ τις δίκαιες τοῦ κόσμου κατηγορίες γιὰ ἀπανθρωπία, ὑποκρινομένοι τὸν ἀγαθόν, με τὸ ψέμμα καὶ τὸ φαρισαϊσμό. Αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι, πού δὲ θὰ μπορέσει κανεὶς νὰ σᾶς ὑπερασπιστεῖ.

Λέτε ψέμματα προστὰ σ' ὄλη τὴν Εὐρώπη, με τὸ νὰ διαδίδετε πὼς στὴ Ρωσία δὲν ὑπάρχει ζήτημα θρησκείας, ἐνῶ οἱ Ρῶσοι τοῦ ἐξωτερικοῦ ντρέπονται γιὰ τὴν κακοήθεια αὐτῆ καὶ τὴν ἀπάτη, στὴν ὁποία καταφεύγουν οἱ «φύλακες τῆς ὀρθοδοξίας», πού αὐξάνουν τὴν ἐκπληξη καὶ τις εἰρωνικὲς ἐρωτήσεις τῶν φωτισμένων τῆς Εὐρώπης.

Σᾶς ὑπενθυμίζω μονάχα μερικὰ ψέμματά σας:

Γιὰ παράδειγμα, θυμηθῆτε πὼς ἐδικαιολογήσατε τις καταδιώξεις τῶν μισιοναρίων σας ἀπέναντι τῶν σχισματι-

κῶν τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Κουπάνσκ καὶ τοῦ Τβέρ, τις παραστήσατε σὺν θύματα αἱρετικῶν φανατικῶν.

Οἱ μισιονάριοί σας «ἐφορμήσαντες» μέσα στὴ σχισματικὴ ἐκκλησία, ἔδειραν καὶ ἔδιωξαν τοὺς «αἱρετικούς», ἐράντισαν με «ἀγίασμα» τοὺς τοίχους καὶ σᾶς ἔστειλαν ἔπειτα ἔκθεση, με τὴν ὁποία σᾶς ἐδήλωναν ὅτι «ἡ τάδε καὶ τάδε σχισματικὴ ομάδα προσῆλθε εἰς τὴν ὀρθοδοξία».

Καὶ ὅταν ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Κουπάνσκ διαμαρτυρήθηκε γιὰ τὴν ἀτιμία σας αὐτῆ, τοῦ στείλατε μιὰ τέτοια «ἐπίκληση», πού δὲν ξαναδοκίμασε πιά νὰ γίνε ἐμπόδιο στὶς ἐνέργειες τῶν «πνευματικῶν αὐτῶν ποιμένων».

Ἰδούσατε τὴν περίφημη «Ἑνωσι γιὰ διάδοση τῆς Ὀρθοδοξίας στὸν Καύκασο» καὶ ἀρχίσατε νὰ ιδρύετε μοναστήρια ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν σ' ὄλη τὴ χώρα καὶ παραχωρήσατε γι' αὐτὰ τις καλύτερες γαίες, σὲ βάρος ἐννοεῖται τῶν ἰθαγενῶν.

Θυμᾶστε βέβαια αὐτὰ πού ἔγιναν ἀπὸ τοὺς ὑφισταμένους σας με τὴν ἐπιτόπια ἀστυνομία καὶ τὸ πὼς προκληθήκανε ταραχὲς μεταξύ τῶν Λεζιγιῶν τῶν χωρῶν τοῦ Καυκάσου στὰ 1897. Ποτὲ δὲν δευλιάζετε προστὰ τὸ αἰσχροτέρο ψέμμα, ὅταν θὰ σᾶς περάσει ἡ ἰδέα πὼς αὐτὸ θὰ ἐξυπηρετήσῃ τοὺς σκοποὺς σας.

Ἐψευσθήκατε ἀπέναντι τῶν ἐνδιαφερόντων γιὰ τὴν ὑπόθεση τῆς ἀπαγωγῆς τῶν παιδιῶν τοῦ πρίγκηπα Χίλκοφ στὰ 1893, τὴ φριχτὴ αὐτὴ πράξη τῆς σκληρότητας καὶ τῆς ἀπολυταρχίας.

Ἐψευσθήκατε σ' ἕνα φίλο μας, ὅταν τοῦ ἐφανερώσατε πὼς δὲν ἐλάβατε κανένα ἐνεργὸ μέρος στὴν ἀπαγωγή τῶν παιδιῶν τῶν Μολοκάνων, πού οἱ ἄνθρωποι σας τὰ εἶχαν ἀποκρύψει γιὰ πολὺν καιρὸ σ' ἕνα ὀρθόδοξο μοναστήρι στὰ 1898.

Ἐψευσθήκατε σ' ἄλλο πρόσωπο, πολὺ σχετικὸ μας, θέλοντας νὰ τὸ καταπίεσετε ὅτι δῆθεν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος δὲν ἔδωσε καμμιά μυστικὴ διαταγὴ, πού νὰ ἀπαγορεύει «κνηδεῖα Τολστόϊ» καὶ ὅμως, τότε, σ' ὄλες τις Ρωσικὲς ἐκκλησίες εἶχε

σταλεῖ τὸ διάταγμα τῆς 5 Ἀπριλίου 1900, με τὸ ὁποῖο διάταγμα ἀπαγορευόταν στὸν κληρὸ ἡ τέλεση κάθε ἐπικηδείας λειτουργίας.

Θὰ μποροῦσα νὰ ἀναφέρω πολλὰ παραδείγματα καὶ νὰ δείξω, φωτεινότερα ἀπ' τὸν ἥλιο, τὸ πὼς ἐργαστήκατε στὴ χώρα μου, ἂν ἐπίστευα πὼς ἡ ἀπαρίθμηση αὐτῶν θὰ ἦταν ἱκανὴ νὰ σᾶς κάνει νὰ σκεφτῆτε γιὰ τὴν ἠθικὴ τῶν πράξεων σας. Ἀλλά, ξέροντας τὴν τέλεια διαφθορά σας καὶ ἔχοντας πεισθεὶ πὼς θὰ εἴσθε πολὺ ἀπασχολημένοι με τὴ φροντίδα τῆς σωτηρίας τοῦ Κράτους ἀπὸ τὴν ἐπανάσταση, πού ξεσπᾶ σὲ κάθε σημεῖο τῆς χώρας, βρίσκω πὼς εἶναι περιττὸ νὰ μακρογορησῶ περισσό-τερο.

Ὁ κυριώτερος σκοπὸς τῆς ἐπιστολῆς μου αὐτῆς εἶναι ὅχι νὰ σᾶς ὑποδείξω τὸ τι εἴσθε, μὰ νὰ δηλώσω δημόσια ὅτι:

«ἀποσχίζομαι καὶ ἀπομακρύνομαι ἀπὸ τὴν Ὀρθοδοξία, γιατί τὸ νὰ μείνω σ' αὐτῆ, ἔστω καὶ με τ' ὄνομα μόνο, εἶναι γιὰ μένα ἀνυπόφορο πρᾶμμα».

Ἀπὸ πολλὰ χρόνια αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νὰ ἐγκαταλείψω τὴν Ὀρθοδοξία, καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ τὴ ἐποχὴ πού μ' ἔστειλαν στὸν Καύκασο, γιατί εἶχα τὸ «θράσος» νὰ ζητήσω πληροφορίες γιὰ τὴν τύχη τῶν Δουχοβόρων· ἡ μικροψυχία μου ὅμως με συγκρατοῦσε.

Εὐτυχῶς τὸ διάταγμα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου με δυναμώνει. Με ἐβοήθησε νὰ καθορίσω τὴν προσωπικὴ μου θέση ἀπέναντι τῆς Ὀρθοδοξίας, σὺν θρησκείας κυβερνητικῆς καὶ τώρα εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένος, μορῶντας νὰ διακηρύξω εἰλικρινά, ἀπέναντι ὄλων, πὼς ἔπαψα νὰ εἶμαι Ὀρθόδοξος.

Κάνοντας αὐτὸ, ἐνεργῶ με τέλεια ἀνεξαρτησία, δίχως νὰ ἐπηρεαστῶ ἀπὸ κανένα καὶ ἀναλαμβάνω εὐσυνείδητα κάθε εὐθύνη.

Δὲν με ἐνδιαφέρει ἂν πολλοὶ Ρῶσοι θὰ κάνουν τὸ ἴδιο.

Ἄν με μιμηθοῦν, τόσο τὸ καλύτερο. Ἄν ὄχι, εἶναι ἀνάγκη ἕνας νὰ φανε-

ρώσει ειλκρινά, ὅ,τι σκέφτονται οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι.

Ἐθεώρησα καλὸ νὰ σᾶς γνωστοποιήσω τὸ γεγονός αὐτό, γιατί, με τὸ νὰ μὴν εἶμαι μετανάστης καὶ ἔχοντας διαβατήριο Ρώσου ὑπηκόου, Ὁρθοδόξου, μπορῶ νὰ ἔχω μερικὰ προνόμια, πού παραχωροῦνται στὴν ιδιότητά μου αὐ-

τή, καὶ ἐπειδὴ σύμφωνα με τοὺς Ρωσικοὺς ἰσχύοντες νόμους πρέπει τώρα νὰ τὰ στερηθῶ, σᾶς ἀφίνω ἐλεύθερους νὰ με καταγγείλετε ὅπου θέλετε.

Ἰωσήφ Ντίετρις

Πρώην λοχαγὸς τοῦ στρατοῦ τοῦ Καυκάσου
Χριστούρτσ.— Ἀπρίλιος 1901.
(Συνεχίζεται)

ΤΟ ΘΕΛΕΙ...

*Τὸ θέλει ὁ Θεός... κι' ἄ δὲ πιστέβεις
γι' ἄκου τί παίζουν τὰ βιολιά...
εἶν' ὁ σκοπὸς πὸν δὲ μαντέβεις,
γιομάτη ἂν ἔχεις τὴ κοιλιά.*

*Τὸ θέλει ὁ Θεός... καὶ τὸν δοξάζω,
γιατ' εἶναι τόσο εὐσπλαχνικός!
Ἀπὸ τοὺς πόνους νὰ σπαράζω,
μέρα καὶ νύχτα νωστικός.*

*Τὸ θέλει ὁ Θεός... Κι' ἄλλοίμονό σου,
ἐνάντια του σὰ θὰ σταθεῖς!
σοῦ ἀλλάζουν τὸν ἀδόξαστό σου,
οἱ φύλακές του παρενθύς.*

*Μά, ὡς πότε σύντροφοι θὰ θέλει,
καὶ θὰ μᾶς κόβει τὴ μιλιὰ;
Περάστε του καὶ μὴ σᾶς μέλει,
στὸν τράχηλό του τὴ θηλιά.*

ΛΥΤΡΩΜΙΚΟΣ

ΜΙΑ ΝΥΧΤΑ ΑΓΩΝΙΑΣ ΤΟΥ ΚΥΡ' ΑΝΑΞΑΓΟΡΑ ΠΛΟΥΤΗ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ἡ ἥλιος σήμερα ξύπνησεν ἀνάποδα. Ἀπὸ πολὺ πρῶτὴ φαινόταν πὸς εἶχε τὰ μπουρίνια του. Ἔτσι, σὺν πῶ θαμπὸς ἀπὸ τὸ ταχτικὸ του, σὺν κατσοφιασμένον ἔδειχνε σ' ὄλο του τὸ δρομολόγιο. Καὶ κάθε τόσο ὄλο καὶ κρυβόνταν πίσω ἀπὸ τὰ σύγνεφα, σὰ νὰ παραφύλαε. Κάτι τὸ ξεχωριστὸ θὰ φανέρονε ἢ μέρα ὅσο θὰ προχωροῦσε πρὸς τὸ τέλος της. Αὐτὸ ἦταν βέβαιο. Ὅλα τὰ πράγματα τὰ περνοῦσε μιὰ τρεμοῦλα, λὲς κι' ἦταν ἐνωμένα με ἠλεκτροφόρα σύρματα. Ταυτοκίνητα τρέχανε πῶ δαιμονισμένα ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ. Τὰ κλάξον τους ξεσκίζανε τὸν ἀγέρα στριγγλά. Οἱ βιτροῖνες τῶν μαγαζιῶν εἶχαν ἓνα ἕφος κλάῦμενο. Τὰ διάφορα μπιχλιμπίδια, πὸν τις στολίζανε μοιάζαν μ' ἀνθρώπους κρεμασμένους. Τὰ δέντρα κάτι γέρονε κι' ἔλεγγαν μυστικά μεταξὺ τους. Κι' ὕστερα σὺν βλέπανε γάρχηται κανέναν πρὸς τὸ μέρος τους, ξανάρχονταν στὴ θέση του, κι' ἔκαναν τὸν ἀδιάφορο. Τὰ μεγάλα σπίτια δὲν καπλίζανε πειά. Εἶχαν τὰ παραθυρόφυλλα σφιχτοκλεισμένα, σὺν μάτια πεισματάρικου παιδιοῦ. Οἱ καμινάδες τῶν ἐργοστασίων — σπυγνὲς Σφῆγγες—περιμέναν ἀτάραχες τὴ μπόρα. Τὰ κορμιά τους μακρὰ καὶ μεγαλόπρεπα πλησιάζαν τὰ σύγνεφα. Καὶ τὸ καπνιασμένο μάτι τους ἀπειλητικὰ κύταζε τὸν οὐρανό. Ὡς καὶ τὰ σκουπίδια ἀκόμα τρέμανε τὴν τρικυμία, πὸν σερόνταν.

Οἱ ἄνθρωποι κι' αὐτοὶ χωρὶς ρυθμό. Μόνον τὰ μάτια τους ζούσανε. Καὶ κεῖνα γεμάτα με παρόφρονες λάμπες. Τρέχα-

νε νὰ κρυφτοῦν στὰ σπλάχνα τῆς γῆς. Ὅπου νὰ βρισκάνε. Φτάνει νὰ γλύτωναν ἀπὸ τὴν κακιά τὴν ὥρα. Ἡ ἀγωνία ἐπιγνεὶ ὄλους. Καὶ μαζί με δαύτους καὶ τὸν Ἀναξαγόρα Πλουτή.

Τὸν κυρ' Ἀναξαγόρα ποῦχε τὸ πῶ μεγάλο μαγαζὶ τῆς ἀγορᾶς. Τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα ἔβρισκες μέσα. Ὅτι ἀγαποῦσε ἢ καρδοῦλα σου. Τὰ κριβοπλήρωνες, μὰ χαλάλι. Τρώγανε τόσο ἄνθρωποι ἀπὸ τὶς πλάτες του. Μὰ δουλεύανε δεκατέσσερες ὥρες τὸ μερόνυχτο. Χαλάλι του. Ὁ Θεὸς νᾶκοβε χρόνια ἀπ' αὐτοὺς καὶ νὰ τᾶδινε στὸν κυρ' Ἀναξαγόρα.

Αὐτὴ τὴ μέρα τὸ μεγάλο μαγαζὶ δὲν ἄνοιξε. Ὁ κυρ' Ἀναξαγόρας ἦτανε διπλομανταλωμένος στὸ σπίτι του. Μέσα στὸ γραφεῖο του, ποῦχε καὶ τὸ μεγάλο χρηματοκιβώτιο στὸν τοῖχο. Τριγυροῦσεν ἀνάμεσα στὰ τέσσερα ντουβάρια, σὺν λιοντάρι στὸ κλουβί του. Ἄν κι' εἶχε χάσει κάτι ἀπὸ τὸ πρῶτο του μεγάλειο. Μὲ τὸ πανταλὸν μόνον καὶ τὸ πουκάμισο ἀνοιχτὸ στὸ λαιμό, ἔμοιαζε νὰ τὸν πήγαιναν στὴ καρμανιόλα. Τὰ μάτια του ἀνοιγοκλείνανε γρήγορα. Τσίτωνε ταῦτι γιὰ νὰ πάρει κανέναν κρότο. Ὅλα ἦτανε πειά μουγγά. Ἐχτὸς ἀπὸ τὸν ἀγέρα, πὸν σιγοσφύριζε. Ἔτρεξε καὶ φώναξε καὶ τοὺς ἄλλους σπιτικούς του. Τοὺς διάταξε ν' ἀμπαρώσουν καλὰ ὄλες τὶς πόρτες. Νὰ βάλουν κι' ἄλλους σύρτες. Νὰ μὴν ἀνάψουν καθόλου φῶς. Ἀχνα νὰ μὴ βγεῖ ἀπὸ τὸ στόμα

τους. Ἡ γυναῖκα του εἶχε πανιάσει. Ἐταξε στὰ κονίσματα μιὰ λαμπάδα ἴσαμε τὸ μπῶί της.

Σὰν ἔδωσε τὶς ὁδηγίες του, ὁ κῦρ Ἀναξαγόρας, ξανακλείστηκε στὸ γραφεῖο του. Πῆγε καὶ κρύφτηκε πίσω ἀπὸ τὰ μπαρωμένο παράθυρο καὶ περίμενε κ' αὐτὸς μαζί με ὅλα.

Ἀκόμα δὲ μπορούσε νὰ τὸ πιστέψει. Ποιὸς νὰ τὸλεγε. Κάπου-κάπου εἶναι ἡ ἀλήθεια, πὼς κάτι ἔπερε νὸ μάτι του στὶς ἐφημερίδες. Μὰ ποῦ καιρὸς νὰ τὰ πρόσεχεν αὐτὰ τὰ πράγματα. Μόνον τοὺς τίτλους διάβαζε. Μεγάλα, χτυπητὰ γράμματα. Τότε τὸν ἔπιανε ἓνα νευρικό γέλιο. Ἀκοῦς ἐκεῖ λέει. Ὅλ' αὐτὰ τὰ χαμένα κορμιά νὰ θέλουνε σώνει καὶ καλά νὰ τὰ βάλλουμε κάτω καὶ νὰ τὰ μοιράσουμε. Καὶ ποιὰ παρακαλῶ; Τὰ λεφτὰ ποὺ αὐτὸς καὶ τόσοι ἄλλοι φτύσανε αἷμα νὰ τὰ μαζέψουνε. Κατουρημένες ποδιές εἶχε φιλήσει—ποὺ λέει ὁ λόγος—γιὰ νὰ γίνει ὅτι ἦταν. Ἐ, τώρα θὰ πεις ἦρθε κ' ὁ πόλεμος, ποὺ βοήθησε ἓνα χεράκι. Κάτι σάπιες σαροδέλλες, κάτι σκουλιασμένα τυριά κάνανε τὴν πρώτη του συρμαγιά. Μὰ ἄς μὴν εἶχε τὸ μυαλό καὶ τὴν ἀξιούσυνή του καὶ σοῦλεγα ἐγώ. Ψωμί κανεὶς δὲ τρώει με λόγια καὶ σοῦπα-μουπες. Ἄν δὲ βάλλεις τὸ κεφάλι κάτω καὶ νὰ στρωθεῖς στὴ δουλειά. Χῶμα νὰ γίνεσαι καὶ νὰ σὲ πατᾶνε. Καρπαζιά; καρπαζιά. Κλωτσιά; κλωτσιά. Μόνον ἔτσι θὰ γίνεις κῦρ Ἀναξαγόρας Πλουτῆς με φαρδεῖα καδένα πάνω στὴν κοιλιὰ καὶ δαχτυλίδι—νὰ διαμάντι—στὸ μικρὸ δάχτυλο τᾶριστεροῦ χεριοῦ.

Καὶ νὰ σοῦρχονται τώρα ὅλοι αὐτοὶ οἱ ρεμπεσεδέδες, τάλανια καὶ νὰ στὰ πέρνονν ὅλα με τὸ ἔτσι θέλω.

Μέσα σ' αὐτοὺς βέβαια θάναί κ' ὁ Βαγγέλης. Ὁ πιὸ μικρὸς μπακαλόγατος τοῦ μαγαζιοῦ του. Ἐνα παλιόπαιδο ἐκεῖ ὡς δέκα-ἑπτὰ χρόνων, ἀδύνατο, καχεκτικό. Ἀπὸ καιρὸ τοῦχαν γυρίσει κ' αὐτουνοῦ τὰ μυαλά. Ριζοσπάστες, διαδήλωσες, φυλακή. Μὰ καὶ στὴ δουλειά του σκύλος. Ἄ, ὅλα κ' ὅλα. Τὸ σωστό-σωστό. Γι' αὐτὸ ἄλλως τε τὸν κρατοῦσε καὶ στὸ μαγαζὶ του.

Τώρα, πὼς κάτι τέτοια κορμιά θὰ μπορούσαν λέει νὰ σιάξουν τὰ «κακῶς κείμενα», ὅπως εἶχε πει—θυμάται—καὶ μιὰ μέρα ὁ παπᾶς ἀπὸ τὸν ἄμβωνα, δὲν τὸ χωροῦσε τὸ μυαλό του.

Μὰ δὲν μπορεί. Τὸ κράτος δὲν θὰ τοὺς ἄφηνε νὰ κάνουνε τὸ κέφι τους. Τὶ διάολο πλήρωνε τόσα χρόνια φόρους καὶ τὰ ρέστα, γιὰ ἀστυνομίες καὶ χωροφυλακές! Τώρα δηλαδὴ ποὺ πρέπει κ' αὐτοὶ κάτι νὰ κάνουν θὰ ζωθοῦνε στὸ καύκαλό τους; Θὰ τοὺς ἄφηναν ἀπροστάτεντους στὰ χέρια αὐτῶν τῶν τεμπελαχανάδων; Ἀδύνατον! Αὐτὸς δὲν τὰ πιστεύει.

Νὰ ὅμως ποὺ κατὰ τὸ σοῦρουπο γένηκε. Ἐξέσπασε σὰν μιὰ καταγίδα, ποὺ τὰ μπουμπουνιτὰ της ἀπὸ καιρὸ ἀκουγόταν. Περνώντας σάρωνε τὸ κάθε τι. Ἐνας ἔδωσε τὸ σύνθημα. Καὶ τὸν ἀκολούθησαν ὅλοι με μιὰ ψυχή. Στὸ πέρασμά τους πέτρα γιὰ πέτρα δὲν ἔμενε. Ἐτσι ἔπρεπε νὰ γίνει. Τὸ τσεκουρι δούλευε. Ἡ φωτιὰ ἔγλυφε τὰ χεῖλια της χαδιάρικα.

Ἡ μάζα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ὅλο καὶ κατέβαινε. Τὰ μάτια ἀστράφτανε κ' ἀντανεκλούσαν μέσα τους τὸ αἷμα. Τὰ χεῖλια σφιγμένα ἀπὸ τὴ μανία. Στὰ χέρια ὅτι θές. Δρεπάνια, τσεκούρια, ντουφέκια, σανίδες. Ἐνα μουγκριστὸ ἔβγαινε μες ἀπὸ τὰ στήθεια ὄλων. Ὅχι πιά πόνου. Μὰ χαρᾶς! Τὰ κορμιά τους βράχοι ποὺ κυλιούνται κ' ἀναποδογυρίζουν τὸ σύμπαν. Τὰ μπράτσα τους ντανάλιες, ποὺ λύγιζαν τὰ σίδερα. Οἱ καταφρονεμένοι τῆς γῆς ἔπερναν τὸ δίκη τους!

Σ' ὅλη τὴν πόλη τοὺς ὑποδέχθηκαν μ' ἓναν ἀλαλαγμὸ φρίκης. Ποτὲ δὲν εἶχαν ἀντικρύσει τὴν ἐκδίκηση. Ὁ κῦρ Ἀναξαγόρας ἄκουγε ποὺ πλησίαζαν. Περνοῦσε τὶς γοιλλίες τῶν παραθυριῶν του καὶ τοῦ τρομποῦσε ταυτιά, ἡ νικητήρια κραυγὴ τῆς μάζας. Πίσω ἀπ' τὸ κλειστό του παράθυρο τοὺς ἔβλεπε νὰ ζυγώνουν. Εἶχαν σκορπιστεῖ κιάλας στὴ γειτονιά του. Εἶδε κει μπροστὰ στὰ μάτια του γυναῖκες ξεκοιλιασμένες. Κεφάλια χωρὶς κορμιά. Καὶ κορμιά χωρὶς κεφάλια.

Ἐπесе γονατιστὸς καὶ γύρεψε βοήθεια ἀπὸ τὸν οὐρανό. Μακρυνὸς του σύμμαχος! Οἱ δικοὶ του χτυποῦσαν νὰ τοὺς ἀνοίξει. Ταυτιά του ἦταν ἀνοιχτὰ μόνο γιὰ τὴ βουή, ποὺ βρισκόνταν τόσο κοντά. Τώρα σχεδὸν τὸν ἄγγιζε. Ρίχναν τὴν πόρτα τοῦ διπλανοῦ σπιτιοῦ. Μιὰ ομάδα ἀπὸ δαύτους κάτω ἀπὸ τὸ δικό του κύτταζαν ἀπειλητικὰ τὸ παράθυρο, ποῦταν κρυμμένος πίσω του.

Μὰ νά! Ποιὸς ἦταν αὐτὸς ποὺ ξεχώριζε; Νάταν ἄραγε κείνος; Ἀλλὰ βέβαια. Δὲ μπορούσε νὰ λαθευτεῖ Μαζι μ' αὐτοὺς βρισκόνταν κ' ὁ Βαγγέλης. Στὴ πρώτη σειρά. Στὰ χέρια του κρατοῦσε ἓνα τσεκουρι. Ἡ μορφὴ του δὲν εἶχε τίποτα ἀπὸ τὴ παλιὰ της καχεκτικότητα. Ἐνα ξεχώρο φῶς τὴ φώτιζε. Τοῦ κῦρ Ἀναξαγόρα τοῦρθε νὰ μπήξει τὶς φωνές. Ὁ Θεὸς φαίνεται θὰ τὸν ἔστειλε. Δὲν μπορούσε νὰ κάνει ἄλλοιῶς. Θὰ τὸν ἔσωζε. Γι' αὐτὸ θάχε ἴρθει κιάλας μέχρι κει. Νὰ μὴ συλλογιστεῖ τᾶφεντικό του; Ναί, μά... Θυμάται πὼς τὰ πισινά του, εἶχαν δεχτεῖ κάμποσες φορὲς τὶς θωπείες τῶν ποδιῶν του. Ἐ, καί; Ὁ Βαγγέλης ἦταν πάντα καλὸ παιδί. Δὲν θὰ ξεχνούσε πὼς ἔφαγε τὸ ψωμί του.

Ὅλοι μαζί ρίχτηκαν στὴ πόρτα του. Ἐνα τρᾶνταγμα κλόνησε συθέμελα τὸ σπίτι. Ἡ πόρτα εἶχε σπάσει. Φωνές καὶ μουγκρισματα γέμισαν παντοῦ. Ἡ γυναῖκα του στοίγγιζεν ἀπελπισμένα. Ἄκουε τὰ βήματά τους νὰ τρέχουν λυσσασμένα δῶθε-κειθε. Τὸ δίχως ἄλλο αὐτὸν θὰ γυρεῖανε. Ξεχώριζε τὸνομά του μέσα στὶς βλαστήμιες τους. Ἡ φωνὴ τοῦ Βαγγέλη διακρινότανε πάνω ἀπ' ὅλες. Ἀνεβαίνανε τὴ σκάλα. Ὅπου νάταν θὰ τὸν ἔβρισκαν.

Ξαφνικὰ καὶ τὸν τίναξε μακρὰ ἀπὸ τὴ θέση του. Μιὰ τελευταία προσπά-

θεια. Ἐτρέξε πρὸς τὸ χρηματοκιβώτιο. Τὸ ἄνοιξε με φούρια. Τὸ χρυσάφι ξεχείλισε στὰ πόδια του. Τοῦ τὰ φιλοῦσε. Γύρευε κ' αὐτὸ βοήθεια ἀπ' τὸν ἀφέντη του. Τὰ μάτια του, μιὰ τρολλὴ στοργὴ ἔκλειναν καθὼς τὸβλεπε. Μιὰ τσεκουριά κλόνησε τὴ πόρτα του.

—Τὶ λοιπόν, εἶχαν ἔρθει κιάλας; Καὶ θὰ τοῦ τᾶπερναν μέσα ἀπὸ τὰ χέρια του; Μὰ ὄχι... Ἄτιμοι... Φονιάδες...

Ἐπесе πάνω του καὶ τὸ σκέπασε με τὸ κορμί του. Ἐπερνε χούφτες ἀπ' αὐτὸ καὶ τὸ φιλοῦσε. Τὰγκάλιαζε, τᾶσφιγγε στὸ στήθος του.

—Ὅχι... ἄτιμοι...

Ἡ πόρτα ὑποχώρησε. Τὸ πλῆρο γέθηκε πάνω του. Ὁ Βαγγέλης σκέπασε τὸ τσεκουρι. Αὐτὸς εἶχε γίνει ἓνα με τὸ χρυσάφι. Γιὰ μιὰ στιγμή σὰν νὰ κατρακύλησεν ἓνα γκρεμνὸ. Χωρὶς τέλος. Ἀδύνατο νὰ κρατηθεῖ ἀπὸ κάπου. Οἱ χούφτες του ἦταν γεμάτες με χρυσάφι.

—Ἄτιμοι... Ὅχι... Ὅχι.. Βαγγέληρη... Κακοῦργοι...

Μιὰ δυνατὴ σπρωξιὰ τὸν ἔφερε στὸν ἑαυτό του.

—Μπὰ σὲ καλὸ σου, Ἀναξαγόρα, τὶ ἔπαθες; Ἀκουσε τὴ γυναῖκα του νὰ τὸν ρωτᾶ παραξενεμένα.

Ἄνοιξε τὰ μάτια ἀλαφιασμένος ἀκόμα ἀπὸ τὴν ἀγωνία. Τὸ καντήλι ἔκαιε μπροστὰ στὰ κονίσματα. Ἀνακάθησε στὸ κρεβάτι του γιὰ νὰ ταχτοποιήσει τὶς σκέψεις του. Δὲν ἄργησε νάρθει στὰ συγκαλά του. Ἐνας στεναγμὸς ἀνακούφισης βγήκεν ἀπὸ τὰ στήθεια του. Κάποιο βάρος τοῦ πλάκωσε τὸ στομάχι. Θυμήθηκε πὼς εἶχε φάει παραπάνω ἀπὸ βραδύς.

Αὔριο ὅμως προῦ-προῦ, θάδιωχνε τὸ Βαγγέλη.

ΛΕΦΤΕΡΗΣ ΕΛΑΘΟΣ

ΖΩΡΖ ΝΤΥΑΜΕΛ

Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΗ

Μ' ένα σιδερένιο μπαστούνι στο χέρι, ένας νέος άντρας, ντυμένος στα μαύρα, κινιέται άπάνω στην όθονη, όπου ξετυλίγονται ωραίες εικόνες.

Αυτός ο νέος άντρας, είναι ένας τολμηρός άθλητής, ένας μεγάλος «όρειβάτης». Φέροντας στη ράχη του μια προμήθεια δξυζενέ, περιπλανιέται στις πλαγιές των πιο ψηλών βουνών του κόσμου. Άγγιξε σχεδόν την κορφή τους.

Άγαπώ το βουνό. Άγαπώ την Άσία, από την οποία έν τούτους δέν ξέρω σχεδόν τίποτα. Άγαπώ τις μεγάλες προσπάθειες. Ήρθα λοιπόν για ν' ακούσω αυτό τον άνθρωπο, μόλις κατέβηκε από τα ψηλά, μυστηριώδεια μέση, όπου τ' όνειρό μου τον παρακολουθούσε βήμα με βήμα.

Ο ταξιδιώτης μιλάει απλά, ήρεμα και το θέμα του είναι επίκαιρο, σε μιάν εποχή που όλοι σχεδόν οι νέοι έχουνε δοκιμάσει τους πιο σκληρούς κόπους, τις χειρότερες αγώνιες, τους φοβερότερους κιντύνους. Ο ταξιδιώτης δίνει ένα μικρό άριθμό από τεχνικές λεπτομέρειες και τις αποδεικνύει με άριθμούς. Το κοινό ακούει, διασκεδάζει, γελάει και χειροκροτεί τους άριθμούς.

Ξαναγυρίζω με τ' όνειρό μου. Μου φαίνεται πως μās είπε, πως ή αποστολή περιλάμβανε ένα στρατηγό, ένα συνταγματάρχη, ένα λοχαγό, δυό γιατρούς. Δέ μās μιλήσανε καθόλου για ποιητή. Τι κρίμα! Άν αλήθεια ή αποστολή δέν είχε στα μέλη της κανένα ποιητή, φοβούμαι πως αυτό το ωραίο κατόρθωμα, δέ μπορεί ποτέ νά θεωρηθεί πως συμπληρώθηκε έντελώς.

Λέω ποιητή τον άνθρωπο εκείνο, που είναι ικανός για νά δισταστανθεί και νά αποκαλύψει την κρυμμένη αλήθεια,

που οι εικόνες και οι άριθμοί άδυνατούν νά μās κάνουνε νά τη γνωρίσουμε.

Δέν έχω ποτέ επισκεφτεί τη Σουηδία. Μά αυτό είναι έντελώς σίγουρο; Ά! δέ θα τολμούσα νά το βεβαιώσω. Άγαπώ αυτό τον τόπο, σά μάν αληθινή κι αυθεντική πατρίδα, από τότε που διάβασα τα ωραία σας βιβλία, Σέλιμα Λάγκερλεφ. Για πολύν καιρό περιπλανήθηκα μαζί σας, πλανιέμαι ακόμα καθημερινά στις όχθες του Βένερν. Με τους ήπότες του Έκεμπου, τραγούδησα τον ύμνο του Βέρμλαντ:

Ώ Βέρμλαντ, μεγαλόπρεπε, χαρούμενε τότε!

Ποιός λοιπόν θα με κάνει νά πιστέψω πως δέν έζησα ποτέ μιά, ή περισσότερες από μιά ζωές, στη γερασμένη Ρωσία; Ο Μουσσόργκσκυ, ο Μποροντίν, ο Γκόγκολ, ο Τουργκένεφ, ο Ντοστογιέφσκυ και είκοσι άλλοι όμοιοι τους, μ' έχουνε κάνει ν' αγαπήσω με μιάν αγάπη άδελφική τó λαό αυτό, που τον έχουνε ιστορήσει στα βιβλία τους, που τους έχει εμπνεύσει τά τραγούδια τους.

Όταν ένας ποιητής ύψώνει τη φωνή του, ένας μουσικός άρπάζει το βιολί του, ένας ζωγράφος ή ένας γλύπτης συλλαμβάνει και εκφράζει τις άχτινες της ζωής, ένας αληθινός δημιουργός κατασταλάζει σ' ένα μέρος του κόσμου, τότε λέω πως και μένα πατρίδα μου είναι ή ίδια χώρα, όπου ο άνθρωπος αυτός άναπνέει, λέω πως πατρίδα μου είναι όλοι αυτοί οι τόποι που μπορώ νά γνωρίσω και ν' αγαπήσω, διά μέσου της ψυχής ενός ποιητή.

Έχοντας περάσει, νύχτα, τó κανάλι, φτάνω κάποτε, για πρώτη φορά, στο Λονδίνο, ένα πρωινό με έλαφρη όμίχλη

και φωτισμένο θαμπά. Άμέσως ύστερα, χαμένος σε μιάν άθλια συνοικία, χώνουμαι μέσα σ' ένα μαγερεϊό για νά προγευματίσω. Ένώ τ' αυγά και τó τσάι που παράγγειλα άργούνε νάρθουν, ξεκινώ για νά τ' ανακαλύψω και φτάνω ως την κουζίνα. Και κεί, με σταθερό βήμα, μπαίνω μέσα σ' ένα ρομάντσο του Ντίκενς. Διαφανή, σάν τά ρόδινα τζάμια της εκκλησίας, τά κομμάτια του λαριδιού, σιγοψήνονται πάνω στην άνθρακιά. Μιά γοητή γυναίκα, με ματογιάλια, ταχτοποιεί τά πιάτα. Ένα παιδί, με κόκκινα μαλλιά, καθισμένο πάνω σ' ένα σωρό από ξύλα, καθαρίζει πατάτες. Έγνωρίζα όλους αυτούς τους ανθρώπους. Θα μπορούσα νά τους φωνάξω με τ' όνομά τους, νά τους διασκεδάσω με τις περιπέτειές τους, νά τους ζητήσω νέα από την οικογένειά τους.

Ξέρετε τó όνομα του Άντιβασιλέα των Ίνδιων; Ποιός όχι! Και μ' αυτό τί βγαίνει; Ο αληθινός κύριος των Ίνδιων είναι ο Ταγγός. Αυτός είναι ο βράχος, που ένας κόσμος όλόκληρος, προσεχτικός και μελετηρός, άναγνωρίζει και σέβεται. Στα μάτια του κόσμου αυτού των θαυμαστών, οι πρώτερες Ίνδιες έχουνε τó ίδιο τó πρόσωπο του Ταγγός, τó εύγενικό πρόσωπο του ποιητή.

Τό μεγαλείο της Άμερικής; Ά, άγράμματοι, μιλάτε σάν τους εμπόρους. Προσθέσετε όσα θέλετε πατώματα στους ουρανοξύστες, κουτιά από κονσέρβες και στρατούς όλόκληρους από γουρούνια, σφαγμένα στο Σικάγο. Μά άπαγγείλατε μονάχα αυτές τις λαμπρές λέξεις: Έμερσον, Ούίτμαν, Θορώ. Πόσο ή Άμερική είναι μεγάλη!

Η Νορβηγία έχει ένα στρατό; Δέν ξέρω τίποτα γι' αυτό. Δέ μου είπανε τίποτ' άλλο, παρά πως είναι μιá μικρή χώρα. Είναι ένας άπέραντος και ισχυρός τόπος, που κατάχτησε τόν κόσμο. Ο στρατηγός του όνομάζεται Ίψεν.

Τά σύνορα των κρατών αλλάζουνε θέση, σάν τά βαπόρια. Τά έθνη φτιάχνονται και χαλιούνται από τις διάφορες συνθήκες. Οι άποικίες περνούνε

από άρπαχτικά χέρια, σε άλλα παρόμοια.

Μά, σταθερή σάν τη γεωγραφία των βουνών και των ποταμών, είναι και μιá άλλη γεωγραφία: Η γεωγραφία των μεγάλων άνδρών. Αυτοί εξισώνουνε τó διάστημα, όπως έχουνε πιά εξισώσει και τó χρόνο. Έτοίγη ή χώρα όνομάζεται: Γη του Θεοβαντές, ή άλλη: Γη του Ντάντε. Υπάρχει ο αιώνας του Σαίξπηρ και ο αιώνας του Βολταίρου. Μερικές χώρες είναι βουβές, μερικοί αιώνες είναι άδειανοί. Στα μνημεία έχτιμούμε τόν πολιτισμό μās χώρας κι ένός λαού. Η λήθη θάβει βαθειά τους λαούς, που δέν έχουνε υπερασπιστές.

Ώ ποιητή, ακόμα κι όταν κρίνεις και κατακρίνεις τη χώρα σου, μένεις πάντα ο συνήγορός της, ή έγγυήσή της, ή προστασία της. Με σένα, μπορεί νά βρίζεται πάντοτε σ' έπαφή με τόν ύπόλοιπο κόσμο.

Με μεγαλοπρεπείς τελετές, τά έθνη ανταλλάσσουνε τους στρατιωτικούς των, τους παρασημοφορημένους μόνο για φιγούρα, τους θρασείς πολιτικούς των και τους έμπορικούς των πράχτορες. Άν συναντήσεις αυτούς τους ανθρώπους μεσ' την όχλαγωγή του βαγκόν-ρεστωράν, μπορεί νά σκεφτείς, φίλε μου, πως τó κράτος που τους στέλνει μακριά όλους αυτούς, σά νάχει τó μυστικό σκοπό νά τους ξεφορτωθεί.

Έν τούτους οι αληθινοί ιεραπόστολοι βρίσκονται στο δρόμο ακόμα. Τά βιβλία διαδίδονται με μεγάλο κόπο, περνούνε από χέρι σε χέρι, σταματούνε καμμιá φορά για πολύν καιρό στα σύνορα, εισδύουνε κρυφά, επιτήδεια, χάνουνε τó δρόμο τους, τόν ξαναβρίσκουν, πετυχαίνουν στο τέλος τó σκοπό τους και εκπληροϋνε τόν προορισμό τους.

Όταν περνās με τó τραίνο ή με τó άμάξι, την ώρα που βραδνάζει, καμμιá μικρή πόλη της Εύρώπης, όπου όλα σου φαίνονται παράξενα και στην άρχή ύσως και έχθρικά, αν δεις ένα γλυκό φως νά φωτίζει ένα παράθυρο, σκέψου πως μπορεί ένας άνθρωπος νά διαβάζει

Ένα από τα βιβλία πού σ' αρέσουνε. Και άμέσως ή πόλη θ' αλλάξει όψη, θ' αλλάξει ψυχή.

Καμμιά φορά, ή φωνή τοῦ ποιητῆ κάνει θαύματα. Ολάκερη ή Γαλλία άκούει τόν Κίπλιγκ και νά πού ή άδστηρη Ἄγγλία μᾶς γίνεται άμέσως εύκολονόητη. Ο Γκόρκι διηγείται τίς παιδικές του άναμνήσεις κι' έτσι ή ιστορία τῆς Ρωσίας μᾶς παρουσιάζεται ξεκάθαρη, ως τὰ πιό τραγικά της βάθη.

Μέ τούς ποιητές των οί λαοί ζητοῦνε νά γνωριστοῦνε, νά νοιώσει ό ένας τόν άλλο. Στην ιεραρχία τῶν αξιωμάτων, ή ποιητική αλήθεια παρουσιάζεται θανάσιμα άποτελεσματική και δυνατή.

Προχώρα λοιπόν, άχτινοβόλα και δυνατή αλήθεια. Μην περιμένεις τίποτα

άπό τούς ανθρώπους, πού έχουνε τήν άπαίτηση νά διευθύνουνε τούς λαούς. Μην περιμένεις τίποτα, σὺ πού είσαι άπόλυτα ή πειστική γνώση και ό πόθος τῆς ένωσης, μην περιμένεις τίποτα άπό τούς ανθρώπους, πού δουλειά τους είναι νά οργανώνουνε και νά διατηροῦνε τή διχόνοια μέσα στους διάφορους λαούς. Δέ μποροῦνε νά κάνουν τίποτα για σένα. Δέ μποροῦνε νά κάνουν τίποτα εναντίον σου. Ο κρότος τῶν έκατό χιλιάδων κανονιῶν, πού βροντοῦνε καυτόχρονα, δέν έχει ποτέ, ούτε στίς χειρότερες μέρες, πνίξει έντελῶς τήν ήρεμη φωνή τοῦ Γκαίτε.

Μετάφραση
Γ. ΜΥΛΩΝΟΓΙΑΝΝΗ

ΥΣΤΕΡ' ΑΠ' ΤΗ ΜΑΧΗ

Ἄπάνω μιὰ σελήνη ὠχρή κι' άκρωτηριασμένη,
βαδίζοντας τή βραδυή πορεία της πρὸς τὰ κάτω,
φωτίζει άχνά τή νεϊόσκαφτη πεδιάδα τοῦ Θανάτου,
πού άνθίζουν πληθος ὡς φριχτά λουλούδια οί πεθαμένοι!

Κι' ό Σαλπικτής, κοιτάζοντας τὸ σκότος νά πληθαίνει,
άπό συνήθεια, ὀρθώνεται στὸ παραλήρημά του,
κι' άρπάζοντας σπασμωδικά τήν κρύα τή σάλπιγγά του
τὸ «Σιωπητήριο» τὸ στερνὸ σημαίνει... και πεθαίνει!...

Και κάπου εκεί, δυὸ αντίπαλοι βαρειά τραυματισμένοι
νοιώθοντας μέσα τους γοργά ή ζωή τους νά σμικραίνει,
βογγώντας, μέσ' άπ' τούς νεκρούς συρόμενοι... κονταίνουν!

Κι' ένῶ άπ' τὰ χείλη καθενός—στη γλώσσα πού μιλάει
κάποιο βαθύ και τραγικό «άδελφέ μου» ξεψυχάει,
κλαίγοντας, άγκαλιάζονται..., φιλιοῦνται και πεθαίνουν.

ΟΡΕΣΤΗΣ ΛΑΣΚΟΣ

ΣΤΟΝ ΟΛΟΦΩΤΟ ΔΡΟΜΟ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ἄταν ἔπεσαν τὰ φύλλα και βγήκε ό Ὀχτώβρης, ό Περάκης είπε:

—Ο βορριάς πέταξε βαρειά σύννεφα.

—Κι' ἔπειτα; ἔκανε ό Λεφτέρης.

—Νά, καιρός νά τοῦ δίνουμε για κάτω, αν δέ θές νά πεθάνουμε άπ' τήν πείνα.

Τῶχε ξεχάσει ὀλοτέλα ό Λεφτέρης τὸ τέλος τῆς δουλειᾶς, δέν τούς είπε και τίποτα τ' άφεντικό, κι' είχανε δουλέψει καλά ὀλο τὸ καλοκαίρι στὰ χωράφια.

Κόψανε τὸ σκάψιμο. Κυττούσανε κατὰ τὸ βορριά, και τὰ μαῦρα σύννεφα πού ξεμπουκάρανε, αλλόκοτα. Ἄνα σιγανὸ ἀεράκι τούς περνοῦσε και τούς χᾶιδε. Τὸ χῶμα σκληρὸ μολύβι, δέ σκάβεται. Χτυπάνε και στέκονται, ό ἴδρωσ τρέχει άπ' τὰ μέτωπα, κι' ό καιρός είναι πληχτικός.

Τ' άφεντικό πέρασε μιὰ φορά. Είναι κοντός, με μικρά μάτια, πού παίζουνε γλήγορα-γλήγορα και καρφώνονται πάνω σου, σαν καρφιά. Είπε:

—Τὸ Σάββατο* τελειώνουμε. Τίποτ' άλλο. Κι' ό Περάκης ὀλο ἔλεγε.

—Ἐσὺ τὸν κασμᾶ, ἐγὼ τὸ φτιάρι, κι' ἔσὺ τὸ φτιάρι, κι' ἐγὼ τὸν κασμᾶ σαν είναι νά χωρίσουμε. Κι' ό Λεφτέρης καθὼς είναι φοβιτσιάρης και ντροπαλός, τὸν κόβει.

—Γιατί νά χωρίσουμε;

Τὸ βράδυ τῆς Παρασκευῆς ό νοικοκύρης τούς ξαναθύμησε. Δέν είπανε τίποτα. Ἄταν ξαπλώσανε, ό Λεφτέρης είπε.

—Και πού λές νά πᾶμε;

—Ἄπου βροῦμε, κάνει βαρεμένα ό άλλος. Θὰ φᾶμε τούς μπάγκους στὸ

«Καφενεῖο τῆς δουλειᾶς»⁽¹⁾ και θὰ βγεῖ.

Ο Λεφτέρης στεναχωριέται. Συλλογιέται μιὰ πρόταση πούχε πριν άπό δυὸ μῆνες για ταχτικός σ' έναν παπᾶ και δέ δέχτηκε και τώρα μετανοιώνει.

Σκοπεῦει νά τραβήξει νά τὸν βρεῖ. Λέει τοῦ Περάκη.

—Θὰ πάω!

—Σούστριψε; τοῦ κάνει και σωπαίνει. Σωπαίνει κι' ό άλλος.

Καθὼς ή μέρα, ἔτσι κι' ή νύχτα είναι πληχτικά. Δέν ἔβρεξε και δέ φυσάει καθόλου. Οἱ δυὸ μέσα στὸ μικρὸ, χωρὶς παράθυρα δωμάτιο, αγωνιοῦνε. Ο Περάκης ἔξακολουθεῖ για σκέφτεται τὸν παπᾶ καθὼς διαβάσει μιὰ φυλλάδα τῆς Παναγιᾶς, κι' ὀλο κόβει τὸν Λεφτέρη.

—Ἄπου κυβερνᾶ ή ἔκμετάλλευση, ό ἐργάτης, εἶν' ένα ζῶ, πού φορεῖ καφάσια. Ἄν κάνεις πὼς σίχνεις μιὰ ματιά ὀλογύρω, σὲ πετᾶνε στὰ τάγματα τῶν άνέργων.

Λέει κι' άλλα πολλά.

Ο Περάκης θυμώνει, φωνάζει. Σκέφτεται.

—Τι θὰ γίνει; Ποῦ θὰ μείνουμε τώρα; Τώρα πέθανε κι' ή γρηά, και πλησιάζει ό βαρὺς χειμῶνας. Συλλογιέται τὰ βαγόνια, τὰ βρώμικα κι' άραχνιασμένα, τὰ γιομάτα καπνιά πού κολιοῦνται στους σταθμούς και βρήσκει κανείς ὀτι ανθρώπους θέλει.

Λέει στὸ Λεφτέρη.

—Καληνύχτα.

Τίποτα. Κι' ὕστερα;

—Καλότυχο, ὀπου δέν τούς νοιάζει

(1) Τὸ «Καφενεῖο τῆς δουλειᾶς» καθὼς και τὰ δύο πρόσωπα φαίνονται και σ' ένα άλλο διήγημα.

τὸ καθημερινό. Γυρνάει ἀπ' τὸν ὑγρὸ τοῖχο, κλεινει τὰ μάτια.

Τὴν ἄλλη μέρα κινήσανε ἀπ' τὸ πρωῖ. Ψιχάλιζε. Ὁ Λεφτέρης κρατάει τὸ δέμα μὲ τὰ ρούχα κι' ὁ Περάκης τὰ ἐργαλεῖα: Κασμᾶ καὶ φτιάρη, ὄλη, ὄλη ἢ περιουσία τους, αὐτὰ τοὺς ἔδωσε ἡ δουλειὰ ὅλο τὸ καλοκαίρι.

Ὁ Περάκης μελετάει γιὰ μιὰ δουλειὰ στὶς ράγες τοῦ τραίνου, τὸν ἀγαποῦσε σὰν παιδί του, ὁ ἐργολάβος.

Φτάσανε στὸ Καφενεῖο. Μέσα ἡσυχία. Μόνο ὁ χτύπος χαρτιῶν ξερός ἀκούεται καὶ βγαίνει ἡ ὑγρασία. Οἱ πελάτες λιγοστοί. Ἐνας κάθεται στὴν πόρτα σκυμμένος πάνω σὲ μιὰ φημερίδα διαβάζει κι' ἄλλοι δυὸ τρεῖς κάθονται γύρω του ἀμίλητοι.

Ὁ καφετζῆς ὁ ἴδιος, ὁ χοντρος κόβει βόλτες καὶ γυρνάει κάθε τόσο ὀλόκληρος γιὰ νὰ δεῖ ποῖος ἀνοιξε τὴν πόρτα. Μπλίνουν, δὲν τοὺς δίνει κανεὶς σημασία. Πέγνουν κι' αὐτοὶ θέση. Ὁ καφετζῆς τοὺς πλησιάζει.

—Τί νέα, ρωτά

—Ἄνεργοι, λέει ὁ Περάκης.

—Ὅλοι αὐτοὶ τὸ ἴδιο, κάνει ὁ πρωτός, δείχνοντας τὴν πελατεία του.

Ὁ Λεφτέρης κάνει σκέψεις ὅσο οἱ ἄλλοι κουβεντιάζουν.

Θιμάται ἓνα κορίτσι πού τὸ φύλαγε κιάθ' βράδυ ἔξω ἀπ' τὸ ἐργοστάσιο κι' ὕστερα τὸ ἔχασε. Πού τ' ἀγαποῦσε σὰν ἀδελφή.

Λέε σιγί:

— Εἶμαι χαμένος. Δὲν μπορῶ νὰ ὑποφέρω, τόσο πεινασμένοι δῶ νά.

Δὲ μιλάει κανεὶς, ὁ καθένας ἔχει μιὰ ἔκφραση στὸ πρόσωπο, μιὰ σκέψη ξεχωριστὴ στὸ μυαλό.

Ἐκεῖνος ἀπ' τὴν πόρτα, ἀφίνει τὸ διάβασμα. Ρωτάει.

—Ἐχεις λεφτὰ Περάκη, κάνα τάληρο;

—Ὁχι. Μόνο, σκέφτεται.

—Ποῦ θὰ περάσουμε τὴ βραδυά; Κοιτάει τὸ δέμα μὲ τὰ κουρέλια, τὸν κασμᾶ, τὸ φτιάρι, ὅλα μαζὺ ριχμένα

στὴν ἄκρη. Τὰ κοιτᾶνε κι' οἱ ἄλλοι.

Κεῖνος μὲ τὴν ἐφημερίδα λέει:

—Τί τὰ θέτε τὰ σύνεργα;

—Αὐτὰ κερδίσαμε ἀπ' τὴ δουλειὰ τὸ καλοκαίρι.

—Ξέρω ἄνθρωπο πού τ' ἀγοράζει.

Τί τὰ θέτε, μήπως ἔχει τίς δουλειές;

Ὁ Λεφτέρης εἶναι σὰν νὰ σκάσει, θέλει νὰ βγεῖ ἔξω, μὰ ἡ βροχή; Βρέχει σὰ νὰ μὴν ἔχει βρέξει ποτές.

Κι' ἡ λάσπη ὅμοια ὅπως στὰ παλιά. Κολλᾶς, μπαίνεις ὡς τὰ γόνατα, σὲ λούζει.

—Τώρα θάναι πλημμυρισμένα τὰ βαγόνια, σκέφτεται ὁ Περάκης.

Ρωτάει ἓναν.

—Ποῦ κοιμάσαι;

—Ἐδῶ! Ἐσὺ;

—Δὲν ξέρω ἀκόμα, ἴσως κι' ἐδῶ.

—Μεῖνε δῶ.

Ὁ καφετζῆς φέρνει δυὸ καφέδες, τοὺς ἀφίνει.

—Δὲν μπορῶ νὰ σᾶς ἔχω πιά δῶ μέσα, εἶστε τεμπέληδες.

Μιλιά.

Πάλι ὁ ἴδιος.

—Ζῶα, δὲ σᾶς κόβει καὶ καθόσαστε, ἐγὼ θὰ σᾶς τρέφω;

Εἶναι βουβοί! Μόνο ἓνας πετιέται.

—Ἦπιες τὸ αἷμα μας, φούσκωσες τὸ λαιμὸ καὶ τώρα μᾶς πετᾶς;

Γελάει:

—Ἐγὼ τὸ αἷμα σας; Ὁχι ἐγώ, τ' ἀφεντικά σας, τ' ἀφεντικά μας. Εἶστε αἷτιοι. Γράφετε τραγούδια, κυνηγᾶτε τίς μαγαζοῦδες.

Ἡ βροχὴ ἔχει κόψει. Βγῆκαν ἔξω. Εἶναι χυμένος φτωχόκοσμος. Οἱ γρηῆς μαζεῦουν σαλιγκάρια μὲ τὰ καλάθια.

—Ἡ βροχὴ τοῦ Θεοῦ.

—Βρέχει «ἐπὶ δικαίων καὶ ἀδίκων» λέει κι' ὁ Περάκης. Κεῖνη τὴ στιγμή βούηξε συρῆνα αὐτοκινήτου πολυτελείας. Φάνηκε μιὰ μ' ἓναν στὸ γλῆγορο πέρασμα του, πού τοὺς πασπάλισε μὲ λάσπη.

—Ποῖος ξέρει γιὰ ποῦ τραβᾶνε;

—Ἐχουνε παράδες αὐτοὶ! Ἐκανε

κι' ὁ Λεφτέρης ὕστερ' ἀπὸ τόσην ὥρα ποῦχε νὰ μιλήσει.

Ξεχωρίσανε ἀπ' τὸ πλῆθος. Κινᾶνε πέρα πρὸς τὸ μεγάλο δρόμο τὸ φωτισμένο. Κόσμος καλοφορεμένος, κυρίες μὲ τίς γούνες, πού κρεμᾶνε ὡς κάτω, καλοβυλιμένοι στὰ παλτά τους κύριοι. Κι' αὐτοὶ πεινᾶνε! Πεινᾶνε κι' οἱ πελάτες τοῦ κυρ-Θόδωρα. Πεινάει ἓνας κόσμος μὲς στὶς παράγκες, στὴ σκόνη, στὴ λάσπη καὶ στὴν καπνιά.

Προχωροῦνε ἀκόμα. Βρίσκονται μπροστά στὰ φωτισμένα μαγαζιά.

—Κέντρο νυχτερινὸ γιὰ διασκέδαση, λέει ὁ Περάκης.

—Χαρὰ στ' ἀφεντικά, ἀπαντᾶει ὁ Λεφτέρης.

Ἄντρες, γυναῖκες μπαίνουν, καὶ σὲ κάθε μπάσιμο, στηλώνουν οἱ φτωχοὶ τὸ

μάτι στὴν πόρτα π' ἀνοίγει νὰ δοῦνε, τί γίνετ' ἐκεῖ μέσα.

Ὁ Λεφτέρης, κάνει,

—Πεινῶ Περάκη...

—Κάτι θὰ βροῦμε!

—Ποῦ θὰ βροῦμε;

Ἡ φωνὴ του εἶναι λυπητερή, ραγίζ' ἡ καρδιά. Ὁ Περάκης πέφτει σὲ συλλογὴ, τοῦρονται στὸ νοῦ τὰ ἐργαλεῖα, καὶ δὲν ξεκαρφώνονται. Ὑστερα σὰν κάτι νὰ ξεκαθαρίζει στὸ μυαλό του, φωνάζει.

—Πᾶμε στὴ συγκέντρωση ποῦχουν οἱ ἐργάτες, τί μένουμε καὶ κλαίμε, ἐκεῖ εἶν' ἡ θέση μας.

Ἀρπάζει τὸν φίλο του ἀπ' τὴ μέση καὶ χύνονται στὸν ὀλόφωτο δρόμο, κι' ἐνώνονται μὲ τοὺς σκλάβους, πού ζητοῦν τὸ δικιο τους.

ΓΕΩΡΓ. Μ. ΠΟΛΙΤΑΡΧΗΣ

ΑΝΤΑΡΤΕΣ

Ἀντάρτες στὴ ζωὴ κι' ἐκδικητᾶδες,
ἐνάντιοι σ' ἀρχόντες καὶ τρανοὺς
ἐγίναμε τῆς γῆς οἱ δουλεντᾶδες
κι' ἐνάντιοι σὲ νόμους καὶ δεσμούς.

Δὲ μᾶς τρομάζει τ' ἀρχοντα ἢ φοβέρα,
μήτε ἡ κρεμάλα, τὸ βόλι, τὸ σπαθί,
—Τῆς ἀνταρσίας σηκώσαμε παντιέρα
καὶ πῶ πολλὸ ἀντάρτες στὴ ζωὴ.

Στὰ στήθεια μᾶς ἡ ἐκδίκηση ἀναβράζει.
Στήθεια γεμᾶτα μῖσος ὀργή!!
Καινούργιος ἥλιος τώρα πιά χαράζει...
τὰ μάτια μας θωροῦνε τὴν ἀγῆ.

Ἀντάρτες στὴ ζωὴ κι' ἐκδικητᾶδες,
ἐνάντιοι σὲ νόμους καὶ δεσμούς
καὶ μπρὸς στὸ λυτρωμὸν ὀδηγητᾶδες.
—«τὸ δίκηο ξεσηκώνει τοὺς λαούς.»

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΚΙΑΘΙΤΗΣ

Η ΟΧΤΩΒΡΙΑΝΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Ἡ μεγάλη Ρούσικη Ὀκτωβριανή Ἐπανάσταση γιώρτασε τῆ 16ῃ Ἐπέτειό της.

Ὅταν οἱ ἐξεγερμένες μάζες ἀπὸ τὰ ἑκατομύρια τοὺς ἐργάτες καὶ φτωχοὺς ἀγρότες τῆς «Ἁγίας Ρωσίας» κατώρθωσαν σὲ μιὰ λιγόμενη περίοδο ν' ἀνατρέψουν τὸ ματσάλαχο Τσαρικό καθεστῶς καὶ ἀργότερα τὸ καθεστῶς τῆς προδοτικῆς «φιλελεύθερης» μπουρζουαζίας, οἱ πῶ ἀισιόδοξοι ὑποστηρικτὲς τῆς Ὀκτωβριανῆς νίκης ἔλεγαν:

«Θὰ κρατηθοῦμε μόνοι μας δυὸ-τρία χρόνια.

Αὐτὰ ἀρκοῦν γιὰ νὰ φουντώσει ἡ φλόγα καὶ στὶς ἄλλες εὐρωπαϊκὲς χώρες».

Ἄλλὰ ἡ ἐπανάσταση καθυστέρησε στὴν Εὐρώπη περισσότερο ἀπὸ δυὸ-τρία χρόνια.

Ἡ Ρωσία, ἡ καθυστερημένη Ρωσία τῶν ἑκατομμυρίων τῆς ἀγροτικῆς μάζας, ἡ Ρωσία τοῦ Ρασπουτίν, τῶν «στάρετς» καὶ τῶν μελαγχολικῶν βαρκάρηδων τοῦ Βόλγα, πὺ ἐσερναν μοιραία τὸ βαρὺ φορτίο τοῦ κλεμμένου πλοῦτου τῆς ἐργατιᾶς, πάνω στὰ θολὰ πηχτὰ νερὰ τοῦ μεγάλου ποταμοῦ, ἔκανε ἕνα τεράστιο ἱστορικό πῆδημα μπροστά, πὺ χώρες ἄλλες, βιομηχανικὲς καὶ «προηγμένες», στὴν καρδιά τῆς καπιταλιστικῆς Εὐρώπης, δὲν βρῆκαν ὡστόσο τὴ δύναμη νὰ μιμηθοῦν.

Ἡ ἀντίθεση αὐτὴ εἶνε ἐκπληκτικὴ μονάχα φαινομενικά.

Πραγματικά, ὡστόσο, οἱ νόμοι τῆς ἱστορικῆς προόδου δουλεύουν γληγορότερα γιὰ τὶς χώρες ἐκείνες, πὺ ἡ ἱστορικὴ ἀνισότητα ἔρχεται σὲ μιὰ μεγαλύτερη ἀντίθεση μὲ τὶς γενικὲς συνθήκες πὺ ἐπιβάλλει ἕνα ὀρισμένο κοινωνικό καθεστῶς.

Ἡ νίκη τοῦ σοσιαλιστικοῦ ρούσικου προλεταριάτου καὶ τῶν ἄλλων καταπιε-

ζόμενων στρωμάτων, ὄχι μόνο κρατήθηκε γιὰ δυὸ-τρία χρόνια, ἀλλὰ καὶ σταθεροποιήθηκε μέσα σὲ μιὰ περίοδο πὺ κλείνει σήμερα 16 ὀλόκληρα χρόνια.

Τὸ γεγονός αὐτῆς τῆς ἐκπληκτικῆς σταθερότητας εἶναι ἡ πῶ μεγάλη ζωντανὴ ἀπόδειξη γιὰ τὶς ἀκατάβλητες προοδευτικὲς δυνάμεις πὺ ξαπλώνει πάνω στὴν ἀνθρωπότητα τὸ κοινωνικό καθεστῶς τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ ἀκόμα μιὰ ἀκατάλυτη ἀπόδειξη γιὰ τὴν ἱστορικὴ παρακμὴ, πὺ ἔχει ὀδηγηθεῖ ὁ παγκόσμιος καπιταλισμός.

Ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωση, πατρίδα κάθε καταπιεζόμενου τῆς γῆς, πατρίδα ἀκόμα κάθε τίμου καὶ ἀντικειμενικά τοποθετούμενου διανοουμένου, ἀποτελεῖ τὴ μεγαλύτερη κοινωνικὴ κατάκτηση, πὺ πέτυχε ποτὲ ὁ ἄνθρωπος στὴν ἱστορικὴ του ζωὴ.

Ἡ φωτεινὴ, μεγάλη, νίκη τοῦ Ὀκτώβρη πραγματοποιεῖ στὸ κοινωνικό πεδίο τὴν ἀπολευθέρωση τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ τὸ ζυγὸ τῶν τυφλῶν νόμων, πὺ καθόριζαν ὡς τώρα τὴ συνείδησή της καὶ τῆς ἐπιτρέπει νὰ κάμει ἕνα ἀποφασιστικό πῆδημα ἀπὸ τὸ βασίλειο τῆς τυφλῆς ἀναγκαιότητας, στὸ βασίλειο τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἐνσυνείδητης καθοδήγησης τῆς κοινωνικῆς ζωῆς.

Ἡ πραγματοποίηση τοῦ σοσιαλιστικοῦ ιδεώδους πάνω στὸ 1)6 τῆς γῆς, ἀνοίγει τὶς πῶ λαμπρὲς προοπτικὲς σ' ὄλους τοὺς τομεῖς τῆς δράσης τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος.

Δὲ σημειώθηκε μονάχα μιὰ οικονομικὴ μεταβολὴ στὴ Ρωσία, πὺ ἀνέβασε σ' ἕνα ὑψηλότερο ἐπίπεδο τὴν ὕλικὴ ζωὴ τῶν κατοίκων της, ἀλλὰ ἀκόμα μιὰ ἀποφασιστικὴ μεταβολὴ σ' ὄλο τὸ ἱδεολογικό ἐποικοδόμημα τοῦ παλαιοῦ καθεστῶτος.

Δὲν ὑπάρχει ἐδῶ ὁ χώρος καὶ ἡ ἐπικαιρότητα νὰ θίξουμε τὴ σημασία τῆς

πνευματικῆς ἀναγέννησης, πὺ συντελεῖται σήμερα σ' ὄλους τοὺς τομεῖς τῆς ἀνθρώπινης κουλτούρας, πάνω στὴ βάση τῶν καινούργιων οικονομικῶν συνθηκῶν πὺ θεμελίωσε στὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση ἡ σοσιαλιστικὴ προλεταριακὴ Ἐπανάσταση.

Ἄλλὰ οἱ κατακτήσεις, αὐτὲς ἀναμφισβήτητες καὶ γιγάντιες, πρέπει ν' ἀποτελοῦν γιὰ τὴ νέα γενεὰ στὶς χώρες ἐκείνες πὺ ὁ καπιταλισμός ἀποτελεῖ ἀκόμα τὴν ἄθλια πραγματικότητα μιᾶς ἱστορικῆς παρακμῆς, ἕνα θούριο γιὰ τὴν ἱδεολογικὴ καὶ πολιτικὴ ἐξόρμηση τῆς ἐπάλξεως τοῦ μαχόμενου προλεταριάτου. Ἡ ἀγῆ μιᾶς καινούργιας ἐποχῆς, τῆς

πραγματικῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος, πὺ χαράζει πάνω ἀπὸ τὶς λευκὲς πεδιάδες τῆς μεγαλόπνοης χώρας τοῦ Βορρᾶ, μᾶς στέλνει τὸ πῶ ἐλπιδοφόρο μήνυμα γιὰ τὸ μέλλον.

Ἄς ἀνταποκριθοῦμε σ' αὐτό. Ἄς ἀνεβάσουμε τὴν πνευματικὴ καὶ πολιτικὴ δράση μας στὸ ἐπίπεδο τῆς συναίσθησης τῶν εὐθυνῶν, πὺ βαρύνουν κάθε τίμο διανοητή.

Ἄς σταθοῦμε πλάι οἷς καταπιεζόμενες μάζες πὺ ἀγωνίζονται γιὰ τὸ σοσιαλιστικό ιδεῶδες καὶ πλάι στὴν πρώτη πατρίδα κάθε ἐργαζομένου τῆς γῆς τὴ «Σοβιετικὴ Ἐνωση»

M. P.

ΔΟΞΑΣΤΙΚΟΝ

Διὰ τὸν κ. Ὄθωμανοβασίλειον
(μκλλιαριστὶ Τουρκοβασίλην)

Γεραίρομεν Ὄθωμανοβασίλειον
ἄνδρα μέγαν κ' ὑψηλὸν ὡς ἓνα μίλιον,
παλιομερολογίτην μὲ προκοίλιον
καὶ φωτοδότην μὲ μικρὸν κανδήλιον,
θάψαντα εἰς ὑπόγειον ἀνήλιον
πᾶν ζωηρὸν βιβλίον καὶ κονδύλιον,
εἰς ὄλον τὸ γνωστὸν χαρτοβασίλειον,
Γεραίρομεν Ὄθωμανοβασίλειον.
συνάψαντα παράνομον εἰδύλλιον
καὶ ἄδοντα τραγῳδίον γαμήλιον
εἰς σκοτεινὸν προλήψεων δασύλλιον
μὲ γραῖαν Καθαρεύουσιν, κειμήλιον
τῆς γεραρᾶς παρωχημένης δόξης φίλιον.
Γεραίρομεν Ὄθωμανοβασίλειον
εἰς λόγους καὶ ἀπειλὰς ἄνδρα εὐκοίλειον
μὲ ὕφος μέγα, βλοσυρὸν, Κονδύλειον
ριπτόμενον εἰς πάλιν γλωσσικὴν ἐμφύλιον,
ροφῶντα μούχλαν ἀντὶ χαμομίλιον.
Γεραίρομεν Ὄθωμανοβασίλειον
ἄνδρ' ἀγαθόν, εὐάερον, εὐήλιον
φέροντα στήν Παιδείαν τὸν Ἀπρίλιον
ποὺ τοὺς χυδαίστας ὡσπερ σταφύλιον
ἐπάτησεν εἰς πτέρναν τὴν Ἀχίλλειον.
Γεραίρομεν Ὄθωμανοβασίλειον
ποὺ τώρα πῆγε πίσω ἀπὸ τὸν ἥλιον
παύσας νὰ φοβερίζῃ τὴν ὑφήλιον
κ' ἔχων ὡς πανσανίας ἐν μανδήλιον
διὰ νὰ χύνη δάκρυ κροκοδείλιον . .
Γεραίρομεν Ὄθωμανοβασίλειον !

ΑΓΚΑΘΑΓΓΕΛΟΣ.

Η ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Μπήκαμε ὀριστικὰ στὴ χειμερινή πε-
ρίοδο τοῦ θεάτρου. Ἡ πρόζα ἔκανε
φτερά γιὰ τὴν ἐπαρχία. Ἡ σκοτεινιά ἀ-
πλώθηκε σ' ὅλες τὶς σάλλες τῶν θεά-
τρων. Τὰ Γαλλικὰ καὶ τὰ Γερμανικὰ
παρλὰν 1000)ο βοῦρίζουν σ' ὅλη τὴν
Ἀθήνα καὶ σὲ διάφορες βεγγέρες τὰ
μπαγιατεμένα... φρέσκα πράγματα κι'
οἱ βεγγεροποιημένεσ βιεννέζικεσ!... λένε!
ὑπερέτιτεσ ἀγωνίζονται θαμποφέγγοντασ
νὰ σταθοῦν στὰ πόδια τοὺσ μπρὸσ στὰ
ψυχρὰ καθίσματα ἐτουτηνῆσ τῆσ ἄδειασ
σάλασ ἢ ἐκείνησ.

Τὸ Ἐθνικὸ καὶ κείνο μ' ὄλο του τὸ
φορτίο καὶ τὸ ἀστραποβροντιώδικο βόγγο,
βαραίνει τὸν χειμῶνα. Καὶ μόνο ὁ Ἀρ-
γυρόπουλος καθυστερημένος — μὰ τί
λέω πὺδ σωστὸ... βρέχοντασ—μὲ τὶσ με-
γάλεσ του ἀρίδεσ ἔπιασε τὴν ἀνοιξη πά-
λι, ἀπ' τὴν ὁποία μὲ κανέναν τρόπο δὲ
θέλει νὰ ξεχωριστεῖ.

Οἱ Γερμανικὲσ κωμωδίεσ τοῦ εἶδουσ
«συνέδροιον ἠθικῆσ» εἶναι ἓνα καινούρ-
γιο εἶδος κωμωδίασ, ποὺ χωρὶσ νάχει
ἀξιώσεισ, δὲν εἶναι καὶ χωρὶσ ἀξία. Οἱ
κωμωδίεσ αὐτέσ, ἔχοντε τόση χάρη, ποὺ
τίσ δεχόμεστε μ' ὄλη μασ τὴν καρδιά.
Εἶναι σάν τὰ ὀραιότατα γερμανικὰ
φίλμ, ὅπου... Ἀνὸ ἰδιοχτιῆτεσ, ἓνασ νέοσ
καὶ μιὰ νέα, γειτονικῶν καφενειῶν, ἐμ-
πορικὸ ἀντίπαλο, ἔχοντ δυὸ γειτονι-
κὲσ βιλίτσεσ. Καὶ καταλήγουν νὰ κάνει
ἢ φίρμα τοῦ ἐνὸσ ποδάρια καὶ χορεῖον-
τασ, νὰ πάει νὰ πάρει θέση πάνου ἀπ'
τῆ φίρμα τοῦ ἄλλου. Ἔστι γίνεται ἢ
ἐνωση σήμερα καὶ ἀνατέλει ὁ ἥλιος τῆσ
χαρμόσυνησ ἡμέρασ μὲ τίσ μεγάλεσ του
ἀχτινεσ καὶ τὸ παθητικὸ ζευγάρι!
Τὸ Fin τῶν παληῶν φίλμ.

Τὰ θεατρικὰ αὐτὰ κομμάτια μᾶσ δι-
νοντ τὴ χαρὰ καὶ τὴ διασκέδαση, ποὺ
μᾶσ δίνει ἓνα ὀραῖο παιχνίδι. Κι' ὅ-
πωσ, καὶ τὸ παιδικὸ παιχνίδι μπορεῖ νὰ
εἶναι ὀραῖο, νὰ εἶναι τέχνη, ἔτσι καὶ
τὸ θεατρικὸ ἐτοῦτο εἶδος. Φτάνει νὰ
μὴν τὸ παρεξηγήσουμε καὶ νὰ μὴ τὸ
πάρουμε στὰ σοβαρὰ. Τόσο ὁ θεατῆσ, ὅ-
σο καὶ ὁ θεατρῖνοσ. Ἄν καὶ ἀπ' τὸν
θεατρῖνο ἐξαρτεῖται τὸ πῶσ θὰ τὸ πάρει
ὁ θεατῆσ.

Ὁ Ἀργυρόπουλος καὶ γιὰτι ἔκανε
στὴ Γερμανία καὶ γιὰτι ἔχει ἐσωτερικό-
τητα καὶ καλλιτεχνικὴ διαίσθηση, ἔχει
μπεῖ καλὰ στὸ νόημα τοῦ εἶδουσ καὶ μὲ
κάθε προσπάθεια δίνει ὅτι μπορεῖ. Φυ-
σικὰ, συνέπεια ἀπόλυτη δὲν ὑπάρχει ἀπ'
τὴν ἀρχὴ ὡσ τὸ τέλος τῆσ παράστασης.
Γιὰτι οὔτε τὸ σύνολο, οὔτε οἱ συνθήκεσ
βοηθᾶνε σ' αὐτό. Εἶναι ὑποχρεωμένος
μόνοσ του νὰ μεταφράσει, μόνοσ του νὰ
διδάξει, μόνοσ του νὰ κάνει τὸ ντεκόρ,
μόνοσ του νὰ φροντίσει τὸ κουστοῦμι,
μόνοσ του νὰ χτίσει τὸ θέατρο καὶ νὰ τὸ
στήσει τὸ ἔργο του καὶ νὰ γιομίσει τὴ
σκηνὴ του. Μὰ καὶ ποὺ καὶ τί νὰ
πρωτοπροφτάσει ἓνασ ἄνθρωποσ. Γι'
αὐτὸ πρέπει νὰ εἴμαστε ἱκανοποιημένοι
μὲ τὸ ἀποτέλεσμά του, ποὺ μ' ὄλοιοῦτο
δὲν εἶναι κι' ἀσήμαντο.

Ὁ ἴδιοσ εἶναι ὁ πιὸ καλὸσ ἠθοποιὸσ
τοῦ νεοελληνικοῦ θεάτρου κι' εἶναι
σπουδαῖο—γιὰτι εἶναι ἴσωσ ὁ πρῶτοσ
—ποὺ σάν καλλιτέχνησ, δὲν ἐκφράζεται
ἔτσι στὴν τύχη ἢ ὅπωσ τοῦρθει, παρὰ
μὲ νόημα καὶ σκέψη. Εἶναι—δὲν ἔξρω
ἂν ἔχουμε κι' ἄλλουσ πολλουσ στὸ θέα-
τρο—ὁ τεχνίτησ ποὺ κάνει τὴν τέχνη

τον συνειδητά. Ξέρει τι θέλει και τι πάει να δώσει.

“Αν απ’ τὰ τόσα εκατομμύρια τοῦ ἐθνικοῦ, δινόντουσαν λίγα λεφτά και σ’ ἄλλους θιάσους, πὸν θὰ μπορούσαν κι’ αὐτοὶ κάτι νὰ δώσουν στὴ θεατρικὴ κίνηση, τοῦ τόπου, θὰ μπορούσε κι’ ὁ Ἀργυρόπουλος νὰ ἐργαστεῖ πὸ ἀνετα και πὸ ἐλεύθερα και νὰ δώσει ἔτσι πολὺ μεγαλύτερο μέρος ἀπ’ τὸν πλούσιο κόσμο πὸν κλείνει μέσα του.

Τώρα ἔχει τὸ θεατράκι του τὸ ὠραῖο και πολιτισμένο, ἔχει τὸ κοινὸ του, κι’ αὐτὸ εἶναι κύριο, και δουλεύει τίμια και ἐθγενικά.

Εἰδικὰ ν’ ἀναλύσουμε τὴν παράσταση τοῦ «συνέδριον ἠθικῆς», εἶναι ἀργὰ τώρα, ἀφοῦ ἔχει πρὶν ἀπὸ πολὺ καιρὸ πρωτοπαιχεῖ.

Γιὰ τὸ ἐθνικὸ θέατρο θὰ γράψουμε σὲ ἄλλο φύλλο.

Κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Σ. ΠΑΠΑΔΑΚΗ “ΩΡΕΣ ΑΓΑΠΗΣ,, : (Ποιήματα)

Μιά νέα ποιήτρια, ἀρκετὰ γνωστὴ στοὺς φιλολογικοὺς κύκλους, πὸν δὲν εἶχεν ὅμως ἀκόμα συγκεντρώσει τὰ ποιήματά της, δὲ μᾶς εἶχε παρουσιάσει ἓνα ἔργο ὀλοκληρωμένο, ἐκτὸς ἀπὸ μιὰ μικρὴ σχετικὰ ἐργασία της, σκορπισμένη δῶ και κεῖ σὲ διάφορα φιλολογικὰ περιοδικὰ, ἡ Σοφία Μαυροειδῆ-Παπαδάκη, μᾶς δίνει σήμερα τὴ συλλογὴ αὐτὴ τῶν ποιημάτων της, τὶς «Ὁρες ἀγάπης».

Ὅπως φαίνεται κι’ ἀπ’ τὸν τίτλο της, ἡ συλλογὴ αὐτὴ ἀποτελεῖται τὸ περισσότερο ἀπὸ «ἐρωτικὰ» ποιήματα, σονέτα καλοδουλεμένα, πὸν ὅμως ἔχουνε ὅλα σχεδὸν μιὰ βασικὴ ἔλλειψη, πολὺ οὐσιώδη γιὰ τὴν ποίηση μᾶς γυναικείας, πὸν θέλει νὰ τραγουδήσει και τραγουδεῖ τὴν ἀγάπη και τὸν ἔρωτα. Ὑποτίθεται πὸς κάθε τι πὸν συγκινεῖ ἓνα ποιητὴ, πρέπει ἀπαραίτητα νὰ τῷ χεῖ ζήσει, νὰ τῷ χεῖ νοιώσει, νὰ τῷ χεῖ αἰστανθεῖ πρῶτα ἀπ’ ὅλα ὁ ἴδιος. “Ε! λοιπὸν ὄχι. Αὐτὸ δὲ συμβαίνει μὲ τὴν ποιήτρια Σοφία-Μαυροειδῆ-Παπαδάκη.

Ἡ εἰλικρίνεια, τὸ πάθος πὸν κάθε γυναῖκα αἰσθάνεται μιλῶντας γιὰ τὸν ἔρωτα, μὲ μιὰ λέξη τὸ γυναικεῖο στοιχεῖο, τὸ τόσο γνώριμο ἀπὸ τὴν ποίηση τῆς Γαλλίδας Μ. Ντεσμπόρτ-Βαλμόρ, τῆς δικῆς μας Μυρτιώτισσας και τῆς Μ. Πολυδούρη ἀκόμα, λείπουνε ὀλότελα, μπορῶ νὰ πῶ, ἀπὸ τὶς «Ὁρες ἀγάπης» τῆς νέας αὐτῆς ποιήτριας.

Κι’ ὅμως ἡ ποίησή της εἶναι ἀπόλυτα ὑποκειμενικὴ, μὲ μεγάλη δόση ρωμαντισμοῦ και λυρισμοῦ, πράγματα πὸν θὰ τὴ βοηθοῦσαν πολὺ, ἂν πραγματικὰ εἶχε ζήσει και εἶχε αἰστανθεῖ τὰ ὅσα μὲ τό-

σον ὠραῖο τρόπο τραγουδεῖ, σὲ νὰ γίνεαι μιὰ καλὴ λυρικὴ ποιήτρια. Γιατὶ ἀναμφισβήτητα ἡ Σοφία Μαυροειδῆ-Παπαδάκη, εἶναι ἀρκετὰ ἔμπειρη τεχνίτρια, κατέχει — θάλεγα — ἐντελῶς τὸν τρόπο τοῦ «γράφειν», ὅπως φαίνεται ἀπ’ τὸ βιβλίο της αὐτὸ.

Εἶναι ὅμως παρὰλληλα, ἐντελῶς προσκολλημένη στὴν παράδοση, τὴ «λογία» παράδοση, πὸν εἶναι ἀνίκανη νὰ σπάσει τὰ δεσμά της, γι’ αὐτὸ και ἡ ποίησή της εἶναι συμβατικὴ, ἀχρωμάτιστη μ’ ὅλο τὸν αἰσθηματοσμοῦ της, ἄμουση. Κι’ ἀκόμα, πολλὲς φορὲς θυσιάζουνται ἡ ἔννοια, ἡ μουσικὴ και ὁ ρυθμὸς τοῦ στίχου, ἡ στρωτὴ δημοτικὴ γλῶσσα, στὶς ἀπαιτήσεις τῆς ρίμας και τοῦ μέτρου, τῆς μορφῆς και τοῦ καλουπιοῦ, πράγμα πὸν φαίνεται στὰ σονέτα πρὸ πάντων, πὸν εἶναι τὸ πὸν δύσκολο εἶδος τῆς ποίησης, στὴν τεχνικὴ του.

Ὅστόσο ὅμως, ὑπάρχουνε μὲς, τὴ συλλογὴ αὐτὴ και μερικὰ ποιήματα, πὸν ξεφεύγουν ἐντελῶς ἀπ’ τὴν ὑφὴ τῶν ἄλλων και κἀνουν πραγματικὴ ἐκπληξη στὸν ἀναγνώστη. Τέτοια εἶναι τὰ ποιήματα μὲ τὸ γενικὸ τίτλο : «Ζωή». Ξέραμε ἀπ’ αὐτὰ ἓνα, τὴν περίφημη «Δασκάλα», τὸ καλύτερο ποίημα τῆς συλλογῆς. Ξαναθυμίζουμε μερικὸς στίχους της :

...Μάταν φτωχὸ τὸ σπιτικὸ της
και καρτεροῦσαν νὰ θραφοῦν
γονιοὶ κι’ ἀδέρφια ἀπ’ τὸ μιστὸ της
και χρέη παλιά νὰ πλερωθοῦν.
Κι’ αὐτὸς μικρὸς, δὲν ἐξαρκούσε
κι’ ὅλο πὸν μπρὸς τὸν ἐξοφλοῦσε.

Ἔχει σβουστεῖ στὸ πρόσωπό της
κάθε τῆς νιότης ὀμορφιά.
Κι’ ὅσα διδάσκει στὸ σκολεῖο της

δέν τὰ πιστεύει εκείνη πιά.
Κι' ὄλο καὶ γίνεται ἡ δασκάλα
πὸ νευρική καὶ πὸ ἀσπρομάλλα.

Κι' ὅμως στὴν ἔδρα τῆς ἐκείνη
γιὰ λευτεριά, γιὰ δικαιοσύνη,
διδάσκει πάντα καὶ κηρύττει
μὲ ραγισμένη τὴ φωνή,
π' ὄλο καὶ βγαίνει πὸ βραχνή
ἀπὸ τὸ χρόνιο φαρυγγίτη.

Μὰ καὶ τ' ἄλλα ποιήματα τῆς σειρᾶς
αὐτῆς, εἶναι τὸ ἴδιο διαλεχτά. Ἡ καν-
στική, ἡ ἀπογνωσμένη εἰρωνία πὸ κλεί-
νει τὸ «ἰδιαίτερο μάθημα», ἡ χτυπητὴ
κοινωνικὴ ἀντίθεση πὸ μᾶς παρουσιάζει
ἡ «λαϊκὴ ἀγορά»:

...Μ' ἄχ, ἴδια πάντα ἀνθρώπινη ἱστορία!
—Τριανταδύο οἱ μπανάνες τὴν ὁκᾶ;
ἀκούω νὰ παζαρεύει μιὰ κυρία
χωμένη στὰ πυκνὰ γουναρικά.

Κι' ἡ κερά Μαριγῶ δίπλα σ' ἐκείνη,
μὲ τὸ ξεθωριασμένο τρύπιο σάλι,
κουνάει κι' αὐτὴ μὲ πίκρα τὸ κεφάλι
πὸ τὰ κρεμμύδια μιὰ δραχμὴ ἔχουν γίνει.
Ἡ δίκαιη ἀγαπάκηση μπρὸς στὸ ἀγαλμα
τῆς θεᾶς Ἀθηνᾶς:

Θῦμα φτωχό, πὸ σ' ἔχουν ἦρωα κάνει
αὐτοί, πὸ γιὰ νὰ βρίσκουν πλοῦσια λεία
θεὰ πολέμου μ' ἔκαναν καὶ μένα.

Ἡ ρεαλιστικὴ περιγραφή τοῦ «λιμανιοῦ»,
πὸ ὅμως στὸ τέλος του ἡ ποιήτρια ξε-
πέφτει καὶ πάλι στὸ σοφὸν ἰδεαλισμὸ τῆς,
πὸ τὴν κάνει νὰ λέει, μιλώντας γιὰ
τοὺς χαμάληδες καὶ τοὺς ἀποσταμένους
δουλευτάδες τοῦ λιμανιοῦ:

Ὅμοια κι' ἀπ' τ' σκλαβιά τους γεννημένη
πλανιέται ἡ Ἰδέα κοντὰ τους, νόχτα μέρα
μὰ δὲν τὴ βλέπουν, στὴ δουλειὰ πνιγμένοι.

Ὅλα αὐτά, τόσο λίγα δυστυχῶς, μᾶς
κάνουν πραγματικὴ ἐκπληξη στὴ συλλο-
γὴ τῆς νέας αὐτῆς ποιήτριας, πὸ τὴ δια-
πνέει ὀλόκληρη ἕνας ἄρρωστος ρωμαντι-
σμός κι' ἕνας, δῆθεν ἰδεολογικός, πεσι-
μισμός, πὸ μᾶς τὸν παρουσιάζει ἀρκετὰ
φιλοσοφημένα.

Μὰ ἀπὸ μιὰ νέα ποιήτρια, σὰν τὴ Σο-
φία Μαυροειδῆ-Παπαδάκη, κι' αὐτὸ τὸ
λέω γιὰ τιμὴ δική της, δὲν θὰ περιμέ-

ναμε βέβαια νὰ μᾶς κάνει ἐπίδειξη γλα-
φυρότητας καὶ ποιητικῆς τέχνης, οὔτε,
ἀκόμα περισσότερο, νὰ μᾶς δείξει τὸν
πλοῦτο τῶν γνώσεων καὶ τῶν μελετῶν
τῆς, πὸ σὰν ἀποτελέσματ' ἔρχεται
τὸ βιβλίον τῆς τὸ σημερινό.

Θὰ τὴ θέλαμε νὰ μᾶς τραγουδήσει εἰ-
λικρινά, ἂν ὁ ἀναπτυσσόμενος ἐγωϊσμός
τῆς τῆς ἐπιτρέψει νὰ ξεφύγει ἀπ' τὸ δρό-
μο πὸ ἔχει πάρει, νὰ ἀφίσει ἐλεύθερη
τὴ φωνή της, ὅπως ὅταν μᾶς μιλάει γιὰ
τὴ «Ζωή», μὰ κι' ἐκεῖ ἀκόμα συγκρατη-
μένα, καὶ νὰ τραγουδήσει ἀδέσμευτα ἐ-
κείνα πὸ πραγματικὰ αἰσθάνεται.

Τότε μονάχα θὰ μπορεῖ νὰ κριθεῖ καὶ
ἀνάλογα νὰ δικαιωθεῖ, ὅταν συνεχίσει τὸ
δρόμο αὐτό, ἀφοῦ βέβαια μάθει πρῶτα,
μαζὺ μὲ τὰ τόσα ἄλλα πὸν ξέρει, πὸς ἡ
Ἰδέα, πὸν πλανιέται ἀπ' τὴ σκλαβιά τῶν
δουλευτάδων γεννημένη, δὲν εἶναι κάτι
τὸ αἰσθηματικὸ καὶ ἐξαυλωμένο, μὰ εἶναι
ἡ σκληρὴ, ἡ ἀμείλιχτη πραγματικότητά
τοῦ κνούτου καὶ τῆς φτέρνας τῶν ἀφεν-
τάδων... Κι' ἀκόμα, πὸς οἱ ἐργάτες καὶ
οἱ καταπιεζόμενοι ὄλων τῶν «λιμανιῶν»
κι' ὄλου τοῦ κόσμου, μ' ὄλο πὸν εἶναι
«στὴ δουλειὰ πνιγμένοι», τὴ βλέπουν
πολὺ καλὰ τὴν Ἰδέα αὐτὴ, τὴ νοιώθουν
πολὺ καλύτερα ἀπ' τὴν ποιητριά μας, γιὰ
εἶναι ἡ μεγάλη ὑπόθεση τῆς ζωῆς τους.
Καὶ ἀγωνίζονται συνειδητὰ καὶ εἰλι-
κρινὰ κάτω ἀπ' τὴν ἱερὴ τῆς σημαία, ἔ-
χοντας συμπαραστάτη καὶ ὁδηγὸ τους
κάθε τίμο διανοούμενο καὶ λογοτέχνη,
εἴτε ποιητὴ, πὸν δὲν τὸν ἔχουνε τυλίξει
τὰ δολερὰ πλοκάμια τῆς λάμπας αὐτῆς,
τῆς ἀστικῆς κοινωνίας.

Σ ἄβρου Τσιακί η: «Γὸ σταφιδόψωμο καὶ
τ. ὄδοφρα ματὰ», διηγήματα κ.

Ὁ Στάβρος Τσιακίρης εἶναι ἕνας νέος
διηγηματογράφος, πὸν μᾶς παρουσιάζει
σήμερα μὲ τὴν καλοτυπωμένη αὐτὴ
συλλογὴ τῶν διηγημάτων του. Διαβάζον-
τας τὰ πέντε αὐτὰ διηγήματα τῆς συλ-
λογῆς, βλέπουμε ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς, πὸς ὁ
δημιουργὸς τους εἶναι ἕνας νέος συνει-
δητὸς ἐπαναστάτης, πὸν ἀγωνίζεται στὶς
γραμμὲς τῆς ἐργατικῆς τάξης, γιὰ

τὸ ξεσκλάβωμά της. Κι' αὐτό, μᾶς
προδιαθέτει ἀκόμα πὸ καλὰ γιὰ τὸ νέο
αὐτό, πὸν εἶναι ἕνας συναγωνιστὴς μας.

Λυτρωμένος ἀπ' τὴ ρουτίνα τῆς πα-
λιᾶς χρεωκοπημένης τέχνης, ὁ Τσιακίρης
ἐργάζεται καὶ πασχίζει νὰ δημιουργήσει
τὴ νέα τέχνη, ἔχοντας γιὰ μοναδικὸ
σκοπὸ του τὴν ἐξυπηρέτηση τοῦ ἀγῶνα
καὶ τῆς μάζας, γιὰ τὴν ὁποία καὶ γράφει.

Ρεαλιστὴς, χωρὶς τὶς καταστροφικὲς
ὑπερβολὲς τοῦ ρεαλισμοῦ, δείχνει πὸς
ἔχει βροῖ τὸ δρόμο του καὶ μᾶς παρου-
σιάζει ἕνα ταλέντο στὴν ἀνάπτυξή του,
δυνατὸ καὶ ἀξιοπρόσεχτο. Μὰ εἶναι ἀ-
κόμα πολὺ νέος καὶ τὰ ἐλαττώματα τῆς
τέχνης του εἶναι πολλὰ καὶ βασιικά.

ἔχει ἕναν αὐθορητισμό, πὸν ὅμως
τὸν καταστρέφει ἡ κοινοτοπία. Γιὰ πα-
ράδειγμα παίρνω τὸ καλύτερο—γιὰ τὴ
γνώμη μου—διήγημα τῆς συλλογῆς, μὲ
τὸν τίτλο «Τὸ μεροκάματο πέφτει». Νο-
μίζω πὸς δὲ φτάνει μονάχα νὰ ἀποδί-
δει κανεῖς φωνογραφικὰ τὴ ζωὴ, πὸν
ξετυλίγεται μπρὸς στὰ μάτια του, τὶς ἀ-
δικίες πὸν γίνονται, τοὺς καυμοὺς καὶ
τοὺς πόνους τῶν ἀνθρώπων, πὸν βάζει
νὰ κινουῦνται μὲς τὶς σελίδες τοῦ βιβλίου
του. Πρέπει νὰ τοὺς δίνει καὶ κάποια
πνοή, τὴν ἀνώτερη πνοή τῆς τέχνης,
πὸν, ἀνάλογα μὲ τὴ δύναμή της, θὰ συγ-
κινήσει καὶ θὰ ἐνθουσιάσει τὸν ἀνα-
γνώστη.

Μὲ τὸν Τσιακίρη δὲν γίνεται αὐτό.
Τοῦ λείπει ἡ ἀνώτερη αὐτὴ πνοή, ἀπ'
τὰ διηγήματά του λείπει ἡ προσωπικό-
τητα τοῦ καλλιτέχνη, στοιχεῖο ἀναγκαῖο
καὶ ἀπαραίτητο γιὰ κάθε ἀληθινὴ δι-
ηγησιολογία. Κι' ἔτσι τὰ διηγήματά του
μᾶς παρουσιάζονται ἄχρωμα, ξερὰ καὶ
μονάχα ἀφηγηματικά, τέτοια, σὰν ἐ-
κείνα πὸν βρίσκουμε οἱ διάφοροι ἀντι-
δραστικοὶ καὶ παίρνοντάς τα γιὰ παρὰ-
δειγμα, μᾶς φωνάζουνε πὸς ἐπαναστα-
τικὴ τέχνη δὲν ὑπάρχει στὸν τόπο μας,
μὰ εἶναι μονάχα προπαγανδιστικὴ
προσοδορα.

Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ προσέξει πολὺ ὁ
Τσιακίρης. Εἶναι ἀκόμα νέος καὶ ἔχει
ὄλο τὸν καιρὸ νὰ ἀναπτύξει καὶ νὰ καλ-
λιεργήσει τὸ ταλέντο, πὸν ἀναμφισβή-

τητα ἔχει. Τὴ δημοτικὴ γλῶσσα τὴ
γράφει καλὰ. Οἱ διάλογοι τῶν διηγη-
μάτων του ἔχουνε ζωντάνια κι' ἀλήθεια.
Κατέχει ἀρκετὰ καλὰ τὴν τεχνικὴ τοῦ
διηγήματος. Ἡ πίστη καὶ ὁ ἐνθουσια-
σμός δὲν τοῦ λείπουνε. Εἶναι ἕνας συ-
νειδητὸς ἐπαναστάτης διανοούμενος
καὶ μπορεῖ νὰ γίνει ἕνας καλὸς πρωτο-
πόρος λογοτέχνης, πὸν νὰ ἔχει ἀπήχηση
στὴν ἐργατικὴ τάξη καὶ σ' ὄλους τοὺς
καταπιεζόμενους καὶ σκλάβους.

Μὰ χρειάζεται γι' αὐτὸ προσοχή,
δουλειὰ καὶ μελέτη. Πρὸ πάντων ὄχι
βιασύνη, πρὶν νὰ παρουσιάσουμε στὸ
ἀχόρωτο κοινὸ μιὰν ὀλοκληρωμένη
ἐργασία, ὅπως εἶναι ἡ ἐκδοση ἐνὸς
βιβλίου. Ἔτσι εἶμαι βέβαιος πὸς ὁ
Τσιακίρης θὰ μᾶς παρουσιάσει μιὰ μέ-
ρα ἕνα ἔργο μὲ ἀξιώσεις, γιὰ τὸ σημε-
ρινὸ—τὸ πρῶτο του—δὲν ἔχει, οὔτε
καὶ μπορεῖ νὰ ἔχει καμμὴν ἀξίωση γιὰ
ἕνα νέον—τὸ τονίζω—ἐπαναστάτη δια-
νοούμενο καὶ λογοτέχνη, ὅπως εἶναι ὁ
δημιουργὸς του.

Γ. ΜΥΛΩΝΟΓΙΑΝΝΗΣ

Κ. Ἀργύρη: «Λεῖτο.ργίες», ποιήματα.

Τέτοιου εἶδους λειτουργίες βεβηλώ-
νουν τὸ ἱερὸ τέμενος τῆς τέχνης καὶ οἱ
λειτουργοὶ αὐτοὶ εἶναι τῆς γνώμης πὸς
πρέπει νὰ στηλιτεύονται ἀλύπητα.

Ὁ κ. Ἀργύρης ὅμως ἔχει τοῦτο τὸ
ἐλαφροντικό: Ὅτι εἶναι νέος καὶ μά-
λιστα μόλις 17 χρονῶν! καθὼς μᾶς τὸ
βεβαιώνει καὶ ὁ προλογιστὴς του, πὸν
μᾶς πιστοποιεῖ συνάμα μὲ ὄλο τὸ κῦ-
ρος τῆς ὑπογραφῆς του!

—Parbleu! Καθὼς λέει κι' ὁ φίλος
μου μουσιῶν Μισέλ—, ποῖος τολμᾶει νὰ
τὸ ἀμφισβητήσῃ πὸς ὁ κ. Ἀρ. εἶναι
ποιητὴς πὸν «ὁ ἐσωτισμός του καὶ ἡ
βαθεῖα διαύγεια τῶν ποιημάτων του
ἀγγίζουν τὰ ὄρα μιᾶς καθαρῆς ποίη-
σης. Λίγος Vallery καὶ περισσότερος
Albert Samain κλπ.».

Γιὰ νὰ μὴν ἔχετε δὲ γι' αὐτὸ καὶ καμ-
μιὰ ἀμφιβολία παραθέτω καὶ μερικὰ
δείγματα τῆς poesie pure σὰν ἀδιά-

ψευστα ντοκουμέντα για τους τυχόν
άπιστους Θωμαδες:

ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗ

Όμορφα τραγούδια άγερσπέρναγαν
και σύ μέσα στους άλλους διαλεχτή
φάνταζες—δρυσόροδο—γελοῦσα
Κοκκινοφορούσα

Κι' όλοι γελοῦσανε και βλέπανε
τό γύρω μας που έκύλα πανηγύρι... κλπ.

“Α! τι πανηγύρι αλήθεια!

Νά και κάτι από τις «Οκτάρες»

Έγύρισα τ' άστέρια κ' είδα κάποτε,
κι' ή θλίψη μου πονούσε την καρδιά,
Μου γέλασαν, μου γνέψαν: “Ελα πλάι μας,
νά βρης στον ούρανό παρηγοριά.

Κι' έγώ τότε ζαλίστηκα και πέταξα
κοντά τους και εκαθόμουν και γελοῦσα,
Μά ξάφνου από τό φως τους έτυφλώθηκα..
‘Η μέρα είχεν έρθη και ξυπνούσα.

Νά τό πιστέψουμε;

Μήπως θέλετε τώρα και λίγο «περισ-
σότερο» Albert Samain; Μου φαίνεται
όμως πως δέν είναι καθόλου εύγενικό
νά ζητά κανείς σά τον κακόπιστο δικαστή
«κρείσσονας αποδείξεις» για να
πιστέψει τά λεγόμενα ενός προλογιστή
που διακύβενσε με τόση άνιδιοτέλεια τό
κῦρος της υπογραφής του. Όποτε και
κατά τεκμήριον άμφισβιτείται και ή
ποιητική αξία του... περισσότερου Al-
bert Samain γι' αυτό και προτιμώ την
τελεία και.

Και τώρα κ. Άρ. ακούστε αν θέλετε

μιά φιλική σύσταση που σās κάνω παρ'
όλο τον κίνδυνο να περάσω για κανέ-
νας συμβολάτουρας: Λιγότερη προσοχή
στις κολακειές των φίλων, που δέν άγ-
γίζουν τά όρια του γελοίου μά τά ξε-
περνάν πολλές φορές και περισσότερη
μελέτη και θετικότητα, αν θέλετε μιά
μέρα να παρουσιάστε κάτι τό καλό, μά
και ή ποιητική διάθεση δέ σās λείπει
καθώς συμπεραίνεται από μερικούς σας
στίχους που βρίσκονται σπαρμένοι έδώθ'
εκεί στο βιβλίο σας.

Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

‘Αναγγέλλουμε κάθε βιβλίο και
περιοδικό που μάς στέλνεται και κρί-
νουμε όλα τά βιβλία που μάς στέλ-
νονται σε δυό αντίτυπα.

Σοφίας Μαυροειδή-Παπαδάκη.—
«Όρες αγάπης», ποιήματα.

‘Αρη Χατζιδάκη—«Ίδαία», ποιή-
ματα—‘Ηράκλειο Κρήτης.

«Νέοι Πρωτοπόροι», μηνιαίο πε-
ριοδικό.

«Έλληνική Βιβλιογραφική και βι-
βλιοφιλική Έπιθεώρησης», 15θήμερος
έκδοσις, 3ον και 4ον.

«Ό Άγώνας», εβδομαδιαία πολι-
τική και φιλολογική έφημερίδα, Χίος.

«‘Ηχώ», μηνιαίο φιλολογικό περι-
οδικό.

ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΜΑΣ

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΗ ΔΗΛΩΣΗ

Στό προηγούμενο φύλλο μπήκαν
δυό σημειώματα, που έγιναν τους
«Ν. Πρωτοπόρους». Είμαστε υπο-
χρεωμένοι από τη συνειδησή μας να
δηλώσουμε, πως δημοσιεύτηκαν χω-
ρίς την έγκριση της Συνταχτικής Έ-
πιτροπής και είναι αντίθετα προς
τη γραμμή του «Λυτρωμού», που
ήρθε σαν συναγωνιστής των «Ν.
Πρωτοπόρων» στον πνευματικό το-
μέα κι' όχι σαν διασπαστής.

Ό «Λυτρωμός», με τό σημερινό
του φύλλο, ξαναμπαίνει στον ίδιο
δρόμο, που από την αρχή της έκδο-
σής του είχε χαράξει και που πρα-
γματικά είχε ένθουσιάζει πολλούς,
γιατί ήταν τό περιοδικό, που έλλει-
πε. Κι' όμολογούμε με ύπερηφάνεια,
πως κατορθώσαμε ν' αντιμετωπί-
σουμε αποτελεσματικά όλους εκεί-
νους τους διαφόρους παραπεταμέ-
νους άριβίστες, που ξεσκεπασμένοι
άπο παντού για τον ψευτο-επανα-
στατισμό τους, την έλλειψη ψυχικής
διαπαιδαγώγησης και για την άγραμ-
ματωσύνη τους, νόμισαν πως κι' ό
«Λυτρωμός» αποτελεί κατάλληλο
έδαφος για δράση...

Πόσο όμως άπατήθηκαν! Και τώρα
δέν τους μένει τίποτ' άλλο, παρά
νά μείνουν στο σπιτάκι τους και νά...
αυτόθαυμάζονται για τά έργα τους,
άφου ό κόσμος πιά τους έμαθε άπ'
όλες τις πλευρές.

Ός τόσο για τον ύπουλο και αι-
σχρό ρόλο που ήρθαν να μάς παί-
ξουν με τη μάσκα του επαναστάτη-
διανοούμενου, ό «Λυτρωμός» τους
καταγγέλλει στη συνείδηση κάθε τί-
μιου ανθρώπου,

ΝΕΑΝΙΚΕΣ ΑΝΗΣΥΧΙΕΣ

Οί νεαροί δανδήδες του φασιστικού
«Παμποιτητικού Συλλόγου» στενοχω-
ρέθηκαν πολύ που ή έφημερίδα «Βρα-
δυνή», ένα άπ' τά δημοκοτικά όργανα
της τάξης των, τολμά να γράφει ότι «ή
Ρωσία αναγεννάται υπό τό Σοβιετικό
καθεστώς» σε σειρά άρθρων, που πριν
πό λίγο καιρό είχε δημοσιέψει για τις
προόδους της Σοβιετικής Ένωσης. Λύ-
σαξαν άπ' τό κακό τους. Άκούς εκεί
μιά άστική έφημερίδα που έχει καθήκον
νά... μή λείει ποτέ την αλήθεια για
κάθε τι αντίθετο προς τά κεφαλαιοκρα-
τικά τους ιδεώδη, της εκμετάλλευσης και
του πολέμου, να γράφει τέτοια πράγ-
ματα για τη Ρωσία, που, όπωσδήποτε,
πρέπει να είναι ή χώρα της πείνας και
της μαύρης κόλασης για τό καλό της τά-
ξης μας. Φαίνεται όμως, πως ή δάντυ-
λος της Μόσχας ύπάρχει στη μέση ή...
έγιναν μπολσεβίκοι οι βασιλόφρονες συν-
τάκτες της «Βραδυνής». Άλλοιώς δέν
έξηγγείται. Τέτοιες τρομερές αλήθειες
δέν πρέπει να λέγονται στον κόσμο. Γι'
αυτό σκόρπισαν ασυνάρτητες προκηρύ-
ξεις, καλώντας τους «ύγεις» Έλληνες
νά τη μπουκοτάζουν.

Τά καυμένα τά παιδιά. Πρέπει να τά
συγχωρήσει κανένας για την τόσο παι-
διάστικη άφέλειά τους. Άλλοίμονο στους
«ύγεις» ρωμηούς αν έδιναν σημασία
σε τέτοιες άρρωστες εκδηλώσεις... Και
νά σκέφτεται κανένας, πως αύριο θα
μάς εμφανίζονται με αξιώσεις επιστη-
μονικές.

Άλλά θάπρεπε να ξέρον, πως ό
πραγματικά ύγιης κόσμος δέν περι-
μένει ούτε άπ' τη «Βραδυνή», ούτε από
καμιά άλλη άστική έφημερίδα να μά-
θει την αλήθεια κείνη, που σήμερα
χοροπηδάει κάτω άπ' τά μάτια του κάθε
εργάτη και διανοούμενου, λέγοντάς του

πώς μόνο εκεί πάνω στο ένα έκτο της γής, όπου το προλεταριάτο, αφού έσάρωσε με τη νικηφόρα του εξέγερση το βρωμερό καθεστώς των εκμεταλλευτών του, το καθεστώς των τσάρων, των στρατηγών και των ρασπούτιδων, βάζει τα θεμέλια της αταξικής σοσιαλιστικής κοινωνίας, δεν υπάρχουν τραπεζίτες και τοκογλύφοι Σάϊλοκ, για να ρουφούν το αίμα των εργαζομένων.

Μάταια λοιπόν αγωνίζονται οι φασίστες «ιδεολόγοι» του «Π.» να μās παραστήσουν τους «ύγιεις» τόν νούν. . .

ΚΑΚΗ ΣΥΝΗΘΕΙΑ

Ός τὰ τώρα ξέρουμε πώς μονάχα τὰ πολύ μικρά παιδιά έχουνε κακές συνήθειες. Μὰ νὰ πού τὸ κακὸ ἄρχισε νὰ ἐπεχτείνεται. Τὴν ἀρχὴ τοῦ ἔκαναν μερικοὶ φιλόδοξοι καὶ πολυτάλαντοι νεαροὶ ποετὰς τοὶ καὶ «λογοτέχνες» καὶ, φυσικά, καὶ δεσποινίδες, πού ὄλες τοὺς οἱ φιλοδοξίες συγκεντρώνονται στὸ νὰ ἰδοῦν τὸ ὄνομά τοὺς δημοσιευμένο κάπου, ἢ νὰ ἀκούσουν νὰ γίνεται λόγος γι' αὐτοὺς, ἀδιαφορῶντας ὀλότελα γιὰ τὸ «ποιόν», καθὼς καὶ γιὰ κάθε τι ἄλλο.

Ὅπως ἦταν φυσικό, βρέθηκε ἀμέσως μὰ ἐκδοτικὴ ἔταιρεία, γιὰ νὰ ἐκμεταλλευτεῖ τὴ ματαιοδοξία τῶν νεαρῶν αὐτῶν, βγάζοντάς τοὺς βιβλία καὶ ρεκλαμάροντάς τα «κατὰ δύναμιν».

Κι' ὡς ἐδῶ τὸ κακὸ δὲ θάταν καὶ πολὺ σπουδαίον, ἂν δὲν προχωροῦσε ἀκόμα πιὸ πολὺ. Ἐνα ἀπὸ τὰ εἶδη τῆς ρεκλάμας— τὸ θεωρούμεν ὡς τὸ πιὸ σπουδαίον— εἶναι τὸ νὰ βάζουνε νὰ φιγουράρει στὶς διάφορες βιτρίνες τῶν κεντρικῶν βιβλιοπωλείων, ἢ εἰκόνα τοῦ ἐπίδοξου ποιητῆ ἢ λογοτέχνη, μέσα σὲ μιὰν ὀμορφὴ καὶ πολυτελὴ κορνίζα καὶ πλασμαμένη ἀπὸ τοὺς καρπούς τοῦ φτωχοῦ τοῦ ἐγκέφαλου, τὰ βιβλία του.

Τὸ σπουδαιότερον εἶναι, πὼς τοὺς φιλόδοξους αὐτοὺς νεαροὺς, τοὺς μιμήθηκαν καὶ ἄρκετοὶ μεγάλοι, πού θέλουνε κι' ὄλας νὰ ποζάρουνε γιὰ σοβαροὶ τεχνί-

τες τοῦ λόγου. Κι' ἔτσι εἶχαμε τὴν εὐχαρίστηση νὰ ἀπολάψουμε τὴ φιγούρα τοῦ Πέτρου Πικροῦ—πὺ εἶχε μάλιστα καὶ ἄρκετὸ σὲς ἀπὴλ—τοῦ Κλ. Μαρκίνα—φοβεροῦ τὴν θέαν—τοῦ Δ. Ἰωαννόπουλου καὶ πολλῶν ἄλλων.

Ὁ πειρασμός, βλέπετε, ἦταν ἄρκετὰ γαργαλιστικός. Κι' ἄρχισε ἕνας συναγωνισμὸς ἄρκετὰ θλιβερός, πού ἔχει ὄλα τὰ στοιχεῖα τῆς τέλειας γελοιοποίησης καὶ εἶναι χαρακτηριστικώτατος τῆς κατάντιας τῶν διανοουμένων μας, μερικῶν δηλαδὴ ἀπ' αὐτοὺς, γιὰ τὴν ὑπάρχοντα καὶ οἱ ἐξαιρέσεις. Μαλλώνουν ποιὸς νὰ πάρει τὴν καλύτερη θέση στὴν πιὸ καλὴ βιτρίνα, ποιὸς θάχει τὴν καλύτερη πόζα στὴ φωτογραφία πού θὰ βγάλει, κι' ἀκόμα ποιὸς θὰ παρουσιάσει τὰ ὀμορφότερα καὶ πιὸ ἰδιότροπα δεσμίματα τοῦ βιβλίου του— ἄμοιρη καλλιτεχνία! —ἐνῶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνουν, εἶναι γιὰ δέσιμο. . . .

Στὸ πρόγραμμα τῶν μαθημάτων ἐνὸς «Λαϊκοῦ Πανεπιστημίου» πού τώρα τελευταῖα ἰδρύθηκε, γιὰ νὰ μορφώνει, ὅπως μās λένε, τὴ φτωχολογία, συμπειριλαβαίνεται καὶ ἡ «ἀγωγή τοῦ πολίτου» ἀπὸ τὸν καθηγητὴ τοῦ φιλοσοφικοῦ δικαίου καὶ ὑφηγητῆ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἀθήνας Κ. Τσίτσο.

“ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ,”

Δὲν εἶχαμε τὴν τιμὴ ν' ἀκούσουμε μερικὲς ἀπ' τὶς σοφίες του γιὰ τὰ καθήκοντα τοῦ πολίτη μέσα στὴν κοινωνία, μὰ νομίζουμε πὼς φτάνει κανένας νὰ ξέρει τὶς κοινωνικὲς ἀρχὲς τοῦ κ. ὑφηγητῆ, γιὰ νὰ πάρει μιὰ ἰδέα τοῦ περιεχομένου τῶν διδασκαλιῶν του. Σὰν ἐκπρόσωπος κι' αὐτὸς τοῦ χρεώκοπουμένου «ἀστικοῦ ἰδεαλισμοῦ» δὲ μπορεῖ, παρὰ θὰ διδάσκει στοὺς ἀφελεῖς μαθητὲς του, πὼς τὸ πρῶτιστο καθήκον κάθε πολίτη εἶναι νὰ ὑπακούει στοὺς νόμους τοῦ κράτους. Ὑστερα, νὰ σέβεται τὴν παρουσία τοῦ ἄλλου, ν' ἀγαπᾷ τὴν πατρίδα του καὶ νὰ εἶναι ἕτοιμος πάντα νὰ τρέξει στὸ στοργικὸ κάλεσμά της

(εἶναι μὰ γλυκεὰ φωνὴ πού βγαίνει ἀπ' τὰ χρηματοκιβώτια τῶν καλοθελητῶν του...), νὰ πιστεῦει στὰ «αἰῶνια καὶ ὀρατὰ ἰδανικά τῆς θρησκείας καὶ τῆς οἰκογένειας» καὶ προπαντὸς...νὰ μὴ παρασύρεται ἀπὸ τ' ἀπατηλὰ λόγια τῶν κομμουνιστῶν, αὐτῶν δηλ. πού πολεμοῦνε ν' ἀνατρέφουν ὄλα τούτα δῶ τὰ «ὑψηλὰ δείγματα» τοῦ ἀστικοῦ πολιτισμοῦ.

Παίει καλά...Σὰν ἐπιστήμονας ὁ κ. ὑφηγητῆς πού ξέρει, πὼς ἔχει κάποιον ξεχωριστὸ προορισμὸ μέσα στὴν κοινωνία, δηλ. νὰ βρῆκε τὴν ἀλήθεια καθοδηγούμενος ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ἐπιστημονικῆς πρόνοιας καὶ νὰ τὴν διακηρύξει στὶς καθυστερημένες μάζες, θὰ μιλεῖ πάνω ἀπ' τὸ ὕψος τῆς κοινωνικῆς του ἀποστολῆς...Σὰν καλὸς κι' αὐτὸς πολίτης δὲ μπορεῖ, φυσικά, νὰ πᾶει ἐνάντια στοὺς νόμους τοῦ κράτους κι' ἔτσι θάνα ἦσυχος μὲ τὴ συνείδησή του. Στὸ κάτω-κάτω ὅμως δὲ θὰ γινόμεστε καὶ δοῦλοι τῆς Ἐπιστήμης. Ἀφοῦ τὴν ἔχουμε στὰ χέρια μας, θὰ τὴν προσσηροῦμε στὴ γραμμὴ τῶν γενικῶν συμφερότων μας...γιὰ τὸ καλὸ τῆς ἀνθρωπότητας. Ἡ Ἐπιστήμη, βλέπετε, περιέχει πολλὲς πικρὲς ἀλήθειες κι' ἂν τὴν ἀκολουθήσουμε πιστὰ κι' εὐσυνείδητα, ὄλα πρέπει νὰ γκρεμιστοῦν: καὶ κράτος μὲ τοὺς νόμους του καὶ ἰδιοκτησία τοῦ ἄλλου καὶ πατριδὲς καὶ θρησκείες καὶ...καὶ... ὄλοι αὐτοὶ οἱ ἀπατηλοὶ μηχανισμοὶ τοῦ καπιταλισμοῦ, πού κρατᾶνε στὰ οικονομικά καὶ πνευματικά δεσμὰ τὰ ἑκατομμύρια τῶν σκλάβων τῆς γῆς. Ὁ κ. ὑφηγητῆς, ἕνας κι' αὐτὸς ἀπ' τοὺς πνευματικούς λακέδες τῆς κεφαλαιοκρατίας, πρέπει νὰ μένει πιστὸς ἐντολοδόχος τῆς τάξης του. Στὴν ἱστορικὴ αὐτὴ περίοδο τῆς καθολικῆς κρίσης καὶ κατάπτωσης τοῦ καπιταλιστικοῦ ὀργανισμοῦ διαιστάνεται τὸν κίνδυνον. Κι' ἡ ἐντολὴ τῆς τάξης του εἶναι τόσο αὐστηρή...Σοῦ φτιάχω «Λαϊκὰ Πανεπιστήμια», τοῦτε, γιὰ νὰ μορφώνεις τὸ λαό, γιὰτὶ μὲ τὴν ἀμορφωσιά του κινδυνεύει νά...μὲ ἀνατρέψει.

Πολὺ σωστά. Κι' ὕστερα σοῦ λένε αὐτοὶ οἱ κακόπιστοι μαρξιστὲς, πὼς τὸ ἀστικὸ κράτος δὲ φροντίζει γιὰ τὴ μόρφωση τοῦ λαοῦ...

Ο ΕΡΑΝΟΣ ΤΩΝ ΗΘΟΠΟΙΩΝ

Μαθαίνουμε πὼς τὸ «Σωματεῖο Ἡθοποιῶν» ἔκαμε κάποιον ἔρανον γιὰ τὴν ἐνίσχυση τοῦ περιόφημου «Γαμείου Ἀλληλοβοηθείας, ἀπ' ὅπου οἱ βιοπαλαιστὲς τοῦ θεάτρου ἔχουν συνηθίσει νὰ περιμένουν μοιρολατρικά τῆ... φιλάνθρωπη ἐπέμβαση ὅτῃ δυστυχία τοὺς ἐκείνων, πού ξέροντ πὼς ζοῦν ἐν ὀνόματι τῆς Τέχνης.

Δὲν ξέρουμε, ἂν ὁ ἔρανος αὐτὸς πέτυχε. Τί σημασία ὅμως θὰ εἶχε μιὰ τέτοια ἐπιτυχία γιὰ τοὺς φτωχοὺς ἐργάτες τοῦ θεάτρου, πού εἶναι βουτηγμένοι μέσα στὴν πιὸ τραγικὴ ἀθλιότητα χωρὶς καμμιά ἐλπίδα βελτίωσης τῆς ζωῆς των;

Τὸ κράτος, βλέπετε, πού τόσο πολὺ νοιάζεται γιὰ τὶς «αἰῶνες κι' ἀθάνατες ἀξίες», δὲ μπορεῖ ν' ἀπασχολεῖται μὲ τὴ ζωὴ τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου θεατρίνου. Ὅσο γιὰ τὸ «Σ. Ἡ.» πού ὅπως μās λένε, ἔχει καταστήσει Σωματεῖο ἐργοδοτῶν τοῦ Θεάτρου, εἶναι πάντα ἕτοιμος νὰ διαγράψει ἀπ' τὰ μητρώα του κάθε τίμιον καλλιτέχνη, πού θὰ τολμῆσει νὰ ἐκτομίσει μερικὰ ἀληθινὰ λόγια σὲ βάρος τῶν διαφόρων τιτλοῦχων του, χτυπώντας κάθε τι τὸ σάπιον...

Οἱ φτωχοὶ ἠθοποιοὶ πρέπει νὰ ξέροντ, πὼς μόνο ἐνωμένοι καὶ κάτω ἀπὸ τὴν καθοδήγηση τῆς ἀριστερῆς παράταξης των, πού ἀγωνίζεται πραγματικὰ γιὰ τὰ συμφέροντά τους, θὰ μπορέσουν νὰ καλλιτερέψουν τὶς συνηθῆκες τῆς ἄθλιας ζωῆς των.

ΑΙΣΧΟΣ

Μόνο μ' αὐτὴ τὴ λέξη μπορεῖ νὰ χαρακτηριστεῖ ἡ ἀπόφαση τοῦ Κακουργοδικείου Ἀθηνῶν, πού καταδίκασε τὸν ἐργάτη Μήλα σὲ ἰσόβια δεσμά, γιὰ τὸν φόνο τοῦ σ. Γ. Γραμματέα τῆς Πάουερ, Μαυρίδη,

Ἡ ἀπόφαση αὐτὴ δὲν πρέπει νὰ περάσει ἀδιαμαρτύρητα ἀπ' ὅλους τοὺς ἐργαζομένους. Τὸ δράμα τοῦ Μήλα, εἶναι δράμα δικό τους, καὶ ἡ καταδίκη του, καταδίκη τους. Μὲ τὴν αἰσχρὴ αὐτὴ ἀπόφαση τοῦ Κακουργοδικείου ἐπικυρώνεται γιὰ ἄλλη μιὰ φορά ἀκόμα ἡ ἀρχὴ τῆς ἐκμετάλλευσης καὶ τῆς βίας.

Ὁ ἐργάτης Μήλας σάν μπήκε νὰ δουλέψει στὴν Πάουερ, ἦταν ὀλόγερος. Μέσα στὴν δουλειὰ αὐτῆς τῆς ἐταιρείας γένηκε φθισικὸς καὶ στὸ τέλος πετάχτηκε στοὺς πέντε δρόμους, σάν ἀχρηστο κουρέλι. Κανεὶς δὲ σκέφτηκε ποῦ θάβρισκε τὰ μέσα γιὰ νὰ θεραπεύσει τὴ θανατηφόρα ἀρρώστια πού τοῦτρωγε τὰ πλεμόνια. Γι' αὐτοὺς εἶχε κάποιον ἐνδιαφέρονό μόνο σάν μπορούσαν νὰ τοῦ ρομφοῦν σταγόνα-σταγόνα τὸ τίμιο αἷμα του,

Παρακάλεσε, φίλησε βρώμικα ποδάρια γιὰ νὰ τοῦ δωθεῖ ἡ νόμιμη ἀποζημίωσή του, ἢ τοῦλάχιστον νὰ δεχτοῦνε νὰ μείνει στὴ δουλειὰ τους καὶ νὰ μὴ πεθάνει τῆς πείνας. Σ' ὄλες του ὅμως τίς ἐνέργειες δὲν συναντοῦσε παρὰ τὴν ἀναλγησία τῶν κοιλαράδων: Κι' ἔτσι ὁ Μήλας χτύπησε τὸν κυριώτερο ἐκπρόσωπο τῆς ἐταιρείας—φαγάνας. Στὸ πρόσωπό του ἐκδικήθηκε ὅλους τοὺς ἐξευτελισμοὺς καὶ τὴ δυστυχία, πού τοῦ εἶχαν ἐπιβάλλει.

Μὰ ἡ κεφαλαιοκρατία ἀγρυπνᾷ. Καὶ νὰ τώρα, πού μὲ τὰ πουλημένα ὄργανά της θέλησε νὰ λυγίσει γιὰ πάντα τὸν τίμιο ἐργάτη πού τόλμησε νὰ σηκώσει κεφάλι στὴν ἐκμετάλλευση.

Ἄς μὴ χολοσκᾶνε ὅμως. Οἱ ρα-

γιᾶδες γιὰ λίγο ἀκόμα θὰ λυγίζουν τὴ μέση τους. Γρήγορα ἢ φωνᾶς διαμαρτυρίας πού βγήκαν μέσα ἀπὸ τὸ ἀκροατήριό σάν διαβάστηκε ἡ ἀπόφαση τοῦ «τίμιου δικαστηρίου», θὰ γίνουνε φωνᾶς ἐκδίκησης. Καὶ ἡ λέξη «αἰσχος» πού βγήκε μέσα ἀπὸ τὰ στόματα ὄλων, θὰ δώσει δῆθεν τὴ λέξη «κρεμάλα» γιὰ τοὺς πουλημένους στηλοβάτες τῆς κεφαλαιοκρατίας.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Πρὶν ἀπὸ καιρὸ οἱ διαλεχτοὶ μας διανοούμενοι Γληνός, Καρβούνης καὶ Ἰορδανίδης εἶχαν ἐγκαινιάσει μιὰ σειρά ἀπὸ δημόσιες διαλέξεις, ὁ πρῶτος μὲ μιὰ πού ἔκαμε μὲ τὴν εὐκαιρία τῶν ἐνηντάχρονων τοῦ Μάρξ, ὁ δεῦτερος στὴν ἀρχὴ τῆς Ἰδρυσης τῆς «Κοινῶν. Ἀλληλεγγύης» γύρω ἀπ' τοὺς σκοποὺς τῆς σάν ταξικοῦ-ἐξοκομματικοῦ Σωματείου κι' ὁ τρίτος γιὰ τίς ἐκπολιτιστικὲς προόδους τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσης στὸν πνευματικὸ τομέα. Κι' οἱ τρεῖς εἶχαν δηλώσει, πὼς θὰ τίς συνεχίσουν. Ἀπὸ τότε ὅμως δὲν ξανάγινε τίποτα κι' ὁ κόσμος, πού μὲ τόσο ἐνδιαφέρο κι' ἐνθουσιασμό ἔτρεξε ν' ἀκούσει, πολὺ δικαιολογημένα ἀπορεῖ γι' αὐτό.

Καταλαβαίνουμε, βέβαια, τί τεράστια ἐμπόδια θὰ παρουσιάζονται ἀπὸ τὴν ἀντίδραση γιὰ τὴν ὀργάνωση τέτοιων συγκεντρώσεων, μὰ νομίζουμε πὼς ἐπιβάλλεται, μὲ κάθε θυσία, νὰ γίνονται ταχτικά αὐτὲς οἱ διαλέξεις, πού ἡ σημασία των εἶναι μεγάλη ἀπὸ κάθε ἄποψη.

Μεθαύριο πού κλείνουν τὰ δεκάχρονα ἀπ' τὸ θάνατο τοῦ Λένιν, πρέπει νὰ γίνῃ μιὰ καινούργια ἀρχὴ γιὰ τὴ χάραξη ἐνός πλούσιου καὶ σταθεροῦ προγράμματος διαλέξεων, πού νὰ ἐφαρμόζεται πιστά.

ΔΗΛΩΣΗ

Ὁ συνεργάτης μας Χ. Καλογιάννης, προβάλλοντας ἐγωϊστικὲς καὶ φιλόδοξες ἀπαιτήσεις σ' ὅλα τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἐκδοση τοῦ «Λυτρωμοῦ», καὶ ἀδυνατώντας—ἀπὸ λόγους πολιτικῆς σκοπιμότητος— νὰ συμφωνήσει μὲ τίς ἰδεολογικὲς κατευθύνσεις τοῦ περιοδικοῦ, ἐξαναγκάστηκε ἀπὸ τὴ Συντακτικὴ ὁμάδα νὰ παραιτηθεῖ καὶ νὰ ἀποχωρήσει ἐντελῶς

ἀπὸ τὸ «Λυτρωμό», μὲ τὸν ὁποῖον δὲν ἔχει τώρα καμμιάν ἀπολύτως σχέση.

Ἡ δήλωση αὐτὴ γίνεται στοὺς ἀναγνώστες καὶ φίλους τοῦ «Λυτρωμοῦ» γιὰ νὰ μὴ ξεγελαστεῖ κανεὶς πᾶς στὸ μέλλον ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον αὐτό, πού μὴ ἔχοντας καμμιάν ἐξουσιοδότηση καὶ κανένα

ἀπολύτως δικαίωμα, παρουσιάζοταν σάν ἐκπρόσωπος τοῦ περιοδικοῦ.

Ἀκόμα δηλώνουμε πὼς οἱ συνέχειες τῆς μελέτης τοῦ Τρότσκι καὶ Βαρίκα, δὲν θὰ ἐξακολουθήσουν δημοσιευόμενες, γιὰτὶ εἶχαν δημοσιευτεῖ ἐντελῶς αὐθαίρετα καὶ χωρὶς τὴν ἐγκοιση τῆς Συντακτικῆς ὁμάδας τοῦ περιοδικοῦ.

ΔΙΑΒΑΖΕΤΕ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΔΕΤΕ

ΤΟ "ΛΥΤΡΩΜΟ,"

Εἶναι τὸ καλύτερο φιλολογικὸ

περιοδικὸ τῶν νέων

Αντ. Σαμαράκη.— Τὰ ποιήματά σου δὲν εἶναι δημοσιεύσιμα στὸ «Λυτρωμό», γιατί καὶ ἔχουν ἄρκε ἀ λάθη καὶ δὲν εἶναι καθόλου ἐξυπηρετικά τῆς ἀριστερῆς τέχνης. Σ' εὐχαριστοῦμε γιὰ τὸ γράμμα σου. **Γοητ. Πλάτων, Ρέθυμνο Κρήτης.**— Τὰ ποιήματα σου σιὸ σύνολό τους ἔχουν ἀρκετὰ προτερήματα, δὲν εἶναι ὅμως ἀκόμα ἄρτια γιὰ δημοσίευσιν. Πρόσεξε στὸν «Ψυχικό πόνο» τὸ β'. τετράστιχο, πού εἶναι λανθασμένο. Τὸ «Ἐρμη ζωή» θυμίζει πολὺ ἓνα παρόμοιο τοῦ Ἀνθία. Πρόσεξε ἀκόμα τὴ γλώσσα, νὰ εἶναι στρωτὴ δημοτικὴ. Στείλε μας κι' ἄλλην ἐργασία σου. **Χάριν Τεγεάτην, δημοσιογράφον, Τρίπολιν.**— Φαίνεται πὼς θάσαι πού παιδί, ἀκόμα, γιὰ νὰ μᾶς παρεξηγήσεις μ' ἓναν τόσο ἀστείο τρόπο. Ὁ ὑπέρμετρος ἐγωϊσμός σου σὲ παρέσυρε στὸ νὰ γράφεις τὴν ἐπιστολὴ πού μᾶς ἔστειλες καὶ γιὰ τὴν ὁποία σίγουρα θά ἔχεις μετανοιώσει κι' ὁ ἴδιος. ἂν, ἐννοεῖται, μὴν νὰ σκεφτεῖς σοβαρὰ καὶ ἀπροκατάληπτα. Φρόντισε νὰ μᾶς εἰς ὀρθογραφία. **Σίτρατην Ἀγέλαστον, Καρδίτσαν.**— Ἡ ἐπιστολὴ σου μᾶς εὐχαρίστησε πολὺ, τὰ ποιήματά σου ὅμως δὲν μᾶς ἱκανοποίησαν καθόλου. Γιατί ἐμεῖς οὔτε πιστεύουμε, οὔτε καὶ κηρύξαμε ποτέ πὼς λυτρωμός εἶναι ὁ θάνατος, ὅπως λές, γιὰ νὰ γλυτώσουμε ἀπ' τὴν ἀδικία καὶ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν ἀφεντῶν.

Μήτσον Ανυζόν.— Τὸ ποίημά σου «ὁ δρόμος σου» τὸ εἶχαμε λάβει, μὰ ἀπὸ ἔλλειψιν χώρου στὸ προηγούμενο φύλλο δὲ

δημοσιέψαμε ἀλληλογραφία. Ὅπως καὶ τὰ ἄλλα πού μᾶς εἶχες στείλει, τὸ ἴδιο κι' αὐτὸ δὲ μπορεῖ νὰ δημοσιευτεῖ στὸ «Λυτρωμό», μ' ὅλο πού εἶναι ἀρκετὰ καλογραμμένο. **Γιώργην Μέντζαν, Σιάτισσαν.**— Σοῦ γράφουμε ἰδιαιτέρο γράμμα, γιὰ ὅτι σχετικὸ μᾶς ρωτᾷς. **Ἄσπην Διώνην.**— Τὸ ποίημα καὶ τὸ πεζὸ πού μᾶς ἔστειλες ἔχουν κάποια πνοή, μὰ θέλουν δούλεμα ἀκόμα, γιὰ νὰ γίνουν δημοσιεύσιμα.

Ἀντώνην Κανᾶν.— Τὸ ποίημά σου «Κραυγὴ» πολὺ πρωτόλειο. Γράφε ἀπ' τὴ μιά μεριά τοῦ χαρτιοῦ. Σ' εὐχαριστοῦμε γιὰ τὸ γράμμα σου. Ἔλα μιά μέρα ἀπ' τὰ γράφειά μας, νὰ μᾶς γνωρίσεις. **Ἰωάννην Μ. Σαρρῆν.**— Τὸ διήγημά σου «Ζωντανὰ πτώματα» ἐντελῶς ἀκατάλληλο γιὰ τὸ «Λυτρωμό». Ἡ βαθειὰ πεσσιμιστικὴ διάθεσιν πού τὸ διαπνέει, τὸ ἀταχτο κι' ὄχι στρωτὸ γράψιμο κι' ἀκόμα τὸ κοινότατο θέμα του καὶ ἡ ἔλλειψιν κάθε ἀνώτερης δημιουργικῆς πνοῆς, ὅλα αὐτὰ τὸ κάνουν νὰ μὴν εἶναι δημοσιεύσιμο. **Φ. Ἀγγουλέν, Χίον.**— Σ' εὐχαριστοῦμε γιὰ τὸ καλὸ σου γράμμα. Σοῦ γράφουμε ἰδιαιτέρα. **Κώσταν Δρέπανον, Ἀλμυρόν.**— Ἐστειλάμε τὰ φύλλα, σοῦ γράφουμε ἰδιαιτέρο γράμμα. Στὸ ἄλλο φύλλο θά δημοσιέψουμε τὴ συνεργασία σου. **Μ. Δ. Ἡράκλειο.**— Ἐπήραμε τὴ συνδρομὴν καὶ σ' εὐχαριστοῦμε. Ἐστειλάμε ὅλα τὰ φύλλα. Ποίημά σου θά δημοσιευτεῖ στὸ ἐρχόμενο. **Φιλέρην, Ρέθυμνον.**— Ἐλάβαμε τὴν συνεργασία σου. Θά σοῦ ἀπαντήσουμε στὸ ἐρχόμενο φύλλο.

■ Σ' ὅσα γράμματα καὶ συνεργασίες λάβαμε ὕστερα ἀπ' τὴν 10 τοῦ μηνᾶ, θά ἀπαντήσουμε στὸ ἐρχόμενο ■

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΚΑΡΛ ΚΑΟΥΤΣΚΙ
 Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

Α'.

Η ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ
 ΙΗΣΟΥ

Τὸ ἔργο εἶναι μοναδικὸ στὸ εἶδος του γιὰ τὴν πηγὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ στὸ φῶς τοῦ ἱστορικοῦ ὕλισμοῦ καὶ συμπληρώνει ἓνα κενὸ τῆς μαρξιστικῆς φιλολογίας.

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ ΔΡΧ. 10

Στὸν ἐκδότη :

Γ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Ἀθήναι—Σταδίου 60
 Στὴν ἐπαρχίαν στὰ Πρακτορεῖα
 ἐφημερίδων Ἑταιρείας Ἑλληνικοῦ Τύπου.

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ
 ΕΤΑΙΡΙΑ

“Θ. ΒΙΚΟΠΟΥΛΟΣ,,

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

Ὁδὸς Αἰόλου 17 (Γωνία Ἐρμοῦ)

ΑΘΗΝΑΙ

Γραφικὴ ὕλη εἰς πλουσίαν
 συλλογὴν

Τυπογραφικαὶ — βιβλιοδετικαὶ
 ἐργασίαι

Κατασκευὴν σφραγίδων

ΠΛΟΥΣΙΑ
 ΣΥΛΛΟΓΗ
 ΚΑΤΑΣΤΙΧΩΝ